نىمشېھىت ئەرمىيا ئېلى سايرامى

ئالدىدا

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرىسى

ئابدۇخالىق ئۇيغۇر	**ئاچىل**
لۇتپۇللا مۇتەللىپ	**يىللارغا جاۋاب**
نىمشېھىت ئەرمىيا ئېلى سايرامى	**ئالدىدا**
ئابدۇرېھىم ئۆتكۈر	**ئۆمۈر مەنزىللىرى**
تېيىپجان ئېلىيېۋ	**تۇگىمەس ناخشا**
مۇھەممەد رەھىم	**جان تەسەددۇق**
مۇھەممەتجان راشىدىن	**ئانا تاغلار**
بوغدا ئابدۇللا	**قەدىمى يارغولدا كەچ كۈز**
روزى سايىت	**ئانا تىلىم — زەر تىلىم**
ئوسمانجان ساۋۇت	**زېمىن قەسىدىسى**

ISBN 978-7-228-11685-0
9 787228 116850 >
定价：11.00 元

ئۇيغۇر هازىرقى زامان ئاتاقلىق شائىرلىرىنىڭ شېئىرلىرىدىن نەمۇنىلەر

نىمشېهىت ئەرمىيا ئېلى سايرامى

ئالدىدا

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

面对面：维吾尔文/尼米希依提著．—乌鲁木齐：
新疆人民出版社，2008.6（2009.2 重印）
ISBN 978—7—228—11685—0

Ⅰ.面…　Ⅱ.尼…　Ⅲ.诗歌—作品集—中国—当代—
维吾尔语（中国少数民族语言）Ⅳ. I 227

中国版本图书馆 CIP 数据核字（2008）第 081050 号

作　　者	尼米希依提
编　　者	牙里坤·肉孜
责任编辑	买买提吐尔地·米尔孜艾合买提
责任校对	古丽夏尔·尼格买提
特约校对	阿依古丽·亚森
封面设计	艾克拜尔·沙力
出版发行	新疆人民出版社
地　　址	乌鲁木齐市解放南路 348 号
电　　话	0991—2827472
邮政编码	830001
印　　刷	新疆新华印刷二厂
经　　销	新疆维吾尔自治区新华书店
开　　本	880×1230 毫米　1/32
印　　张	3.5
插　　页	4
版　　次	2008 年 7 月第 1 版
印　　次	2009 年 2 月第 2 次印刷
印　　数	5001—8000 册
定　　价	11.00 元

www.uyghurkitap.com

نەشرىياتتىن

شائىر نىمشېھت 1904 ـ يىلى باي ناھىيىسىنىڭ سايرام يېزىسى تېزەككايىغۇ كەنتىدە دۇنياغا كەلگەن . ئۇنىڭ ئەسلى ئىسمى ئەرمىيا، دادىسىنىڭ ئىسمى ئىبلى، بوۋىسىنىڭ ئىسمى ساماساق موللا ئىدى . ئادەتتە تولۇق ئاتالسا نىمشېھت ئەرمىيا ئىبلى سايرامى دەپ ئاتىلىدۇ .

نىمشېھت ئوقۇش يېشىغا يەتكەندە ئۆز يېزىسىدىكى دىنىي مەكتەپتە ئوقۇغان. 1922 ـ يىلدىن 1928 ـ يىلىغىچە باي ۋە كۇچادىكى مەدرىسلەردە ئوقۇغان . بۇ چاغدا ئۇنىڭ قوشاق شەكلىدە يازغان «بازار ۋە مازار» ناملىق تۇنجى شېئىرلار توپلىمى قولىيازما ھالەتتە ئەل ئىچىگە تارقالغان . 1929 ـ يىلى ئۇ قەشقەرگە بېرىپ ئوتتۇرا ئاسىياغا داڭلىق «خانلىق مەدرىسە»دە ئوقۇغان . بۇ مەزگىلدە ئۇ «مادارا ئەتىزەم» (چوڭ ياراشتۇرۇش) ناملىق شېئىرلار توپلىمىنى يېزىپ رويابقا چىقارغان .

1933 ـ يىلى قەشقەردە زۇلۇمغا قارشى خەلق قوزغىلىڭى پارتلىغاندا، ئۇ قوزغىلاڭغا ئاكتىپ قاتنىشىپ سەپنىڭ ئالدىدا جەڭ قىلغان . جەڭدە بوينىغا ئوق تېگىپ ھاياتىدىن ئايرىلغىلى تاس قالغان ھەم قەشقەردىكى شۋېد دوختۇرخانىسىدا داۋالانغان . شۇنىڭدىن كېيىن ئۇنىڭغا نىمشېھت (يېرىم شېھت) دېگەن نام سىڭىپ قالغان .

نىمشېھت 1934 ـ يىلى ساقىيىپ يۇرتى بايغا قايتىپ كەلگەن ھەمدە يېڭى مائارىپ ۋە ئاقارتىش ئىشلىرى بىلەن ئاكتىپ شۇغۇللانغان . 1936 ـ يىلى 2 ـ ئايدا «بىلىم ئىشقىدا» ناملىق مەشھۇر غەزىلىنى يازغان .

نىمشېھت 1936 ـ يىلىنىڭ ئاخىرىدىن 1945 ـ يىل 1 ـ ئايغىچە

«ئاقسۇ گېزىتى»دە مۇھەررىر بولۇپ ئىشلىگەن . بۇ مەزگىلدە ئۇ «رمەك
ئۆي ۋە پارھاد ـ شېرىن» ناملىق داستانىنى يېزىپ چىققان . 1945 ـ
يىل 10 ـ ئايدا ئۈچ ۋىلايەت مىللىي ئارمىيىسىنىڭ ئاقسۇغا چۈشكەن
قىسمى بىلەن غۇلجىغا چىقىپ كەتكەن ھەم مىللىي ئارمىيە باش قوماندانلىق
شتابى تەشكىل قىلغان «تارىخ يېزىش» ئىشخانىسىدا ئىشلىگەن . 1948 ـ
يىلى «ئىتتىپاق» ژۇرنىلىدا مۇھەررىر بولغان . مۇشۇ يىللاردا ئۇ «ئاسا-
رەتتە تۇرۇپ قالغانلارغا خىتاب»، «ھەپسىدە كەتكەن دوستۇم ل . مۇ-
تەللىپكە»، «ئالدىدا»، «ۋەتەن قۇربانلىرى خاتىرىسىگە»، «ئويغان»
قاتارلىق مۇھىم شېئىرلىرىنى يازغان . 1950 ـ يىلى يۇرتى باي ناھىيە-
سىگە قايتىپ كېلىپ ئانىسى ۋە قېرىنداشلىرى بىلەن بىرلىكتە ياشىغان .
1956 ـ يىلى جۇڭگو ھەج ۋەكىللەر ئۆمىكى تەركىبىدە 10 غا يېقىن دۆ-
لەتتە زىيارەتتە بولغان . شۇ قېتىمقى سەپەر جەريانىدا «سېغىندىم» ناملىق
مەشھۇر شېئىرىنى يازغان . 1960 ـ يىللاردا ياشىنىپ قالغان بۇ شائىر
كۆپلىگەن رۇبائىي ۋە داستانلارنى يازغان بولسىمۇ ئەمما 1966 ـ يىلى
باشلانغان «مەدەنىيەت زور ئىنقىلابى»دا بۇلاڭ ـ تالاڭغا ئۇچراپ ھەمە-
مىسىدىن ئايرىلىپ قالغان، ئۆزىمۇ ئېغىر قىسمەتلەرگە دۇچار بولۇپ كۆر-
مىگەن كۈنى قالمىغان . 1970 ـ يىلى ئۇ بالا ـ چاقىلىرى بىلەن قوشۇپ
باي ناھىيە ئومباش گۇڭشېسىنىڭ ئەڭ يىراق 13 ـ دادۈيىگە سۈرگۈن
قىلىنغان . ياشانغاندىكى سورۇقچىلىقلاردىن ئىچى ھەسرەتكە تولغان شا-
ئىر مەشھۇر شېئىرى ـ «پېقىرنىڭ ئىقرارى»نى يازغان، 1971ـ يىل 8ـ
ئاينىڭ 24 ـ كۈنى ئېچىنىشلىق ھالدا بۇ ئالەم بىلەن خوشلاشقان .

بۇ كىتابقا شائىر نىمشېھىتنىڭ ۋەكىللىك خاراكتېرىگە ئىگە بىر
تۈركۈم مۇنەۋۋەر شېئىرلىرى تاللاپ كىرگۈزۈلدى .

مۇندەرىجە

بىلىم ئىشقىدا 1
باي ناھىيىسىنىڭ ھەسرەتلىك ساداسى 4
ئوقۇغىلى كەتكەن ئىنىمغا خەت 6
ئىلىمگە ئىلھام 9
ياشلاردىن ئىلتىماس 11
ئورماندىن گۈلباغ 13
ھەپسىدە كەتكەن دوستۇم ل.مۇتەللىپكە 15
ئالدىدا 19
جىنايەتتىن شىكايەت 24
ۋەتەن قۇربانلىرى خاتىرىسىگە 28
دوستلىرىمغا 30
«ئويغان!» 35
ۋەتەن مۇھەببىتى 37
قەبرىدىن ئاۋاز 38
خاتا 42
ئالدىدا 44
خەت 47
قەلەمنىڭ توۋسى 49
ئايرىلدىم 52
غەزەل 55

مەرسىيە 58
ئالدىدا 64
بىر دىلبىرىمگە 69
ئۇسسۇل 73
قىز 77
مۇھەببەت سەۋداسى 84
چىقسام ناگاھ ئىشىككە 86
مۇھەببەت ئىپادىسى 91
سېغىندىم 93
ئۇچرىشىش 99
رۇبائىي ۋە پارچىلار 102

بىلىم ئىشقىدا

جاھان رەنالىرى ئىچرە بىلىمدەك بىر گۈزەل يار يوق،
بىلىمدىن ئۆزگە تۇتقان يار، بولۇر ئۇ گاھىدا بار ـ يوق .
قارا قاشلىق تولۇن ئايلار ساڭا بىرنەچچە كۈن يولداش،
ئەگەر سەن پۇلدىن ئايرىلساڭ، سېنى تاشلايدۇ ھېچ ئار يوق .
كىرىپ كەينىگە نەپسىڭنىڭ، بىلىمدىن ئۆزگە يار تۇتساڭ،
بېشىڭغا چۈشسە بىر كۈنلەر، ئۇ چاغدا سەن كەبى خار يوق .
قۇلاق سالساڭ مۇھەببەت ئەھلىنىڭ پەريادى ـ ئاھىغا،
يۇتۇپ زەرداپ، پىراقتىن دات دېمەكتىن باشقىچە زار يوق .
تەپەككۇر ئەيلىسەڭ ئىشقى ئەسەرلەرنى ئوقۇپ ھەردەم،
قاراڭغۇ دەر يورۇق دۇنيانى ھەم ئالەم كەبى تار يوق .
يۈرۈپ مەنمۇ گۈزەل ئىزدەپ، جاھالەتكە ئەسىر بولغان،
خالايىق ئالدىدا يۈرسەم، مېنىڭدەك بەلكى ئەغيار يوق .
ھاياتىمغا رەقىبلەر خاتىمە بەرمەكچى بولغاندا
قىلىپ تەۋبە، بولۇپ ئازاد، دېدىم : بۇ يولدا زىنھار يوق .
پاراغەت ئىستىسەڭ، ئەسلا بىلىمدىن ئۆزگە يار تۇتما ! ...
سېنىڭ قەدرىڭنى ساقلاشتا بىلىمدەك ياخشى ھەمكار يوق .
ھاياتلىقتا بىلىم قانداق كىشىنىڭ يولدىشى بولسا،
قەيەرگە بارسا باش قاتماس، بىلىمدەك ئاڭا غەمكار يوق .
بىلىمسىز ساق تېنىڭ مەجرۇھلاردەك نالە ـ پەريادتا،
جاھان ئىچرە بىلىمسىزنىڭ دىلىدەك ئەسكى بىمار يوق .

www.uyghurkitap.com

بىلىمگە ئاشنا بولساڭ ئوقۇش ئىشقىدا بول بۇلبۇل،
ئۆگەنمەككە مائارىپ باغچىسىدەك ياخشى گۈلزار يوق .
بۇ دۇنيانىڭكى قانداق پۇچقىقىغا باش تىقىپ ياتساڭ،
بىلىم تارتىپ چىقار مەيدانىغا ھېچبىر كىمگە ئەخبار يوق .
بىلىم روھى ئوزۇق ئىنسان ھاياتىغا ئەگەر بىلسەڭ،
بىلىمنىڭ قەدرىنى بىلگەنلەر ئۆلمەس، بۇڭا ئىنكار يوق .
چاپان ھۆرمەتلىرى ھېچ چاغ چاپاندىن ئايرىلىپ قالماس،
كېتەر پۇلدىن يىغىلغان ھۆرمىتىڭ پۇل بىرلە ئەسرار يوق .
چاپان بىرلە ئۆزۈڭنى پارقىراتساڭ بىر بوياقچىسەن،
بىلىم ئەسرى بۇگۈن، سىرلىق چاپانلارغا خېرىدار يوق .
بۇلاردىن قولغا كەلگەن ئابرۇيى جىنلار چۈشى ئوخشاش،
خىيالىي بۇ تىلەكتە سەن كەبى باخشىغا جىندار يوق .
گۇمان قىلما پەلەكنى ھەرقاچان بەختىڭگە چۆرگىلىمەس،
بۇگۈن باي، ئەتە سەندەك ھېچ گاداي يوق، بەلكى قەرزدار يوق .
بىلىمدىن چەتتە كۆرگەن دۆلىتىڭ جانىڭ جاپاسىدۇر،
جاپا قىلماققا جېنىغا بىلىمسىزدەك ستەمكار يوق .
بىلىمدىن ھەممە ئىش مەيدانىغا چىققان ئەسىردۇر بۇ،
بىلىش لازىم، بىلىمسىزلەرگە بۇ ئەسىردە خېرىدار يوق .
بىلىمدىن باتىنىڭ[①] نۇرلانمىسا، كۆڭلۈڭ قاراڭغۇ تۈن،
قۇياش نۇرىغا مۇنكىر [②]شەپەرەڭلەرگە مەدەتكار يوق .
زېمىننى توپ قىلىپ ئويناشنى سەن چاقچاق گۇمان قىلما!...
ھەقىقەتتۇر بۇگۈن ھەر ئىش، كەمەك [③]تەك جادۇ ـ ھەييار يوق .
ئەجەبلەنمە بۇلار كۆڭلى بىلىم نۇرىدا نۇرلانغان،
شۇنىڭچۈن كۆكتە، سۇدا، تاغ، دېڭىزدا يۈرسە دىشۋار يوق .
بىلىمدىن باغ قىلىشتا تاغنى ھېچقانداق جاپا كۆرمەس،
نادامەتتىن يۇتاردا قان نادانلاردەك جاپاكار يوق .
نادانلار كۆڭلى تۈن ئوخشاش، ئۇنى پەرق ئەتكىلى بولماس،

قارا تۇنگە شەپەرەڭدىن بۆلەك ئەسلا تەلەپكار يوق.
ئۆزۈڭ ھەم، ئىمشىھت، بۇ پىكرىنىڭ تەستىقى بول قۇربان،
بىلىمدىن يۈز ئۆرۈگەنلەر كەبى قاتتىق گۇناھكار يوق .

1936 ـ يىل فېۋرال، باي

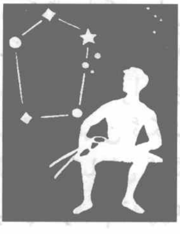

① باتىنىڭ ـ ئىچكى دۇنيايىڭ .
② مۇنكىر ـ بۇ يەردە ئۆچ قارشى، دېگەن مەنىدە .
③ كەمەك ـ قەدىمكى ئىران شاھلىرىدىن جەمشىتنىڭ ھەيبارى .

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىغىن تور بېتى

باي ناھىيىسىنىڭ ھەسرەتلىك ساداسى

كەل، ئەي بادى سابا[1]، ئەرزىمنى ئاڭلا! بىناۋا بايمەن،
نېتەي ھەسرەت بىلەن قان يىغلىماقتا مۇپتىلا بايمەن .
ۋەتەننىڭ تۇپرىقىدا مەنمۇ بىر كىشىلىك ئورۇن ئالغاچ،
تاۋارىخ سەھىپىسىگە يېزىلىشقا ئاشنا بايمەن .
دەرىخا، دەردۇ ھالىم سورىغىلى ھېچبىر كىشىم يوقتۇر،
ئېنىڭچۇن ھېچبىر گېزىتلەردە ئېتىم يوق، بىۋاپا بايمەن .
ھەمىشە خىزمىتىم كۆپكە يېتىشلىك، ئات كۆتۈرگەنمەن،
يېرىدىن، ئۆيىدىن ئايرىلغان يېتىملەرگە ئاتا بايمەن .
تېخى ھەر نەۋئى مەدەنگە مېنىڭ قۇچاقلىرىم تولغان،
زېمىن ۋە تاغۇ ـ سۇلار كەڭرىلىكتە پۇر باھا بايمەن .
تاپاخور[2] ئەيلىمەككە مەندە ئوتتۇز جايدا مەكتەپ بار،
مائارىپقا ئىئانە ئەيلىگەن، كۆندە راسا بايمەن .
ئېچىلدى مەندىمۇ دارىلمۇئەللىمىن ئىككى يېرىم ئاي،
قىرىق بەش تەن مۇئەللىمنى قىلغان ئەلگە ئاتا بايمەن .
ئوقۇشقا ياردەم ئەيلەپ چىقاردىم نەچچە مىليون پۇل،
گېزىتكە يازدۇرالماستىن ئۆتۈپ كەتكەن خاپا بايمەن .
ئىئانە پۇللىرىمنىڭ كۆپرەكى ئالتۇن ـ كۈمۈش پۇلدۇر،
بۇ پۇللار نامىنى ھېچ كۆرمەيىن، كۆڭلۈم قارا[1] بايمەن .
گېزىتتە نەشرى ئەتمەكتىن جاھانغا پاش ئەمەس مەقسەت،
ۋە لېكىن ئەل قاتارىدا ئېتىم يوق بىئاتا بايمەن .
ماڭا «شىنجاڭ»، «يېڭى ھايات»، «ئىلى»، «چۆچەك خەۋەرلىرى»
يەنە «ئاقسۇ ئۇچۇرى» [4]دا ئورۇن يوق بەك خاپا بايمەن.

**سەۋەب كىمدىن، قەيەردىن ماڭا ھېچكىم بىر ئورۇن بەرمەس،
ئېنىڭچۇن ئۇيقۇدىن بېشىم كۆتۈرمەستىن ياتا بايمەن .**

1936 ـ يىل ئىيۇل، باي

① بادى سابا ــ سۇبھى شامىلى، سەھەر شامىلى .
② تاپاخور ــ پەخىرلىنىش ـ پەخىرلەنمەك .
③ قارا ــ بۇ يەردە گۇمان مەنىسىدە ئېلىنغان .
④ قوش تىرناق ئىچىدىكىلىرى شىنجاڭ ھەم شۇ چاغدىكى ۋىلايەتلەرنىڭ گېزىتلىرىنىڭ نامـ
لىرى .

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئوقۇغۇلى كەتكەن ئىنىمغا خەت

چىمەنلىكتە بۇلبۇل ئەركىن سايرىشىپ كەتسۇن،
ئانا ۋەتەن قۇچىقىدا يايرىشىپ كەتسۇن،
چوغلۇق دىلغا باھار بۇلۇتى ئەترلەر سەپسۇن،
ئىرپان سۈيى ئەلەمزادىلەر قەلبىگە يەتسۇن،
ئوقۇش ئۈچۈن كەتكەن ئىنىم مۇرادىغا يەتسۇن.

ئىلمۇ - ئىرپان دولقۇنلىرى مەۋج ئۇرماقتا،
تەشنا لەۋلەر بەھرىلىنىپ سىراپ بولماقتا،
شۇم قۇش ئۇۋىسى بىر تەرەپتىن چۇۋۇلماقتا،
ئوقۇش - ئۆگىنىش خەلقىمىزگە زۆرۈر بولماقتا،
قانلار يۇتۇپ شەيتان لەئىن دوزاخقا كەتسۇن.

ئۆلكەم ئىدى ئون يىل بۇرۇن مەيدە ئاغرىقچان،
خەلقىمىزمۇ ھەيكەل بولۇپ قالمىغانتى قان،
شۇمبۇيىلار تىگىدە بىسلىپ قالغانتى رەيھان،
بولمىغان نان ياكى تەندىن چىقمىغان بۇ جان،
تازىلانغان بۇ ئىللەتلەر قايتىپ كەلمىسۇن.

ئۇ كۈنلەردە قۇرۇق سۆگەك گەۋدىلىك دىھقان،
چۈنكى خەلقنىڭ كۆپى كىسەل، قالغىنى نىمجان،
ئەڭ يۇقىرى دورا بولۇپ «كىرگۈزەتتى جان ...

يالپۇز بىلەن يۇمغاقسۇت، ئارپىبىدىيان ...»
كۆز كۆرمىسۇن، ئىبرەت ئۈچۈن قۇلاق ئىشىتسۇن.

ئۇزاق ئۆتمۈش مۇدھىش ئىدى، شۇنداق بەك يامان،
ھالسىز بەدەن، قانسىز چىراي سارغايغان سامان،
كۆزىمىزگە تار كۆرۈنگەن كەڭرى بۇ جاھان،
ئىسسىت!... بىزنى ئەزگەنلىكەن شۇم دەھشەت زامان،
كۈلى ئۆچسۇن كۆككە مەڭگۈ، ئەمدى كەلمىسۇن.

زۇلۇم شۇنداق چەككە يەتكەن، مەن ئىدىم بىتاپ،
تۇيۇقسىزدىن ئەلدىن كەلدى:
– ئويغان! – دەپ خىتاب،
ئەل ئويغاندى، جانلار ئازاد بولدى بىھېساب،
ياڭرىدى دىل، خەلق قۇردى بىلىمگە شىتاب،
دېدى خەلقىم چىن كۆڭلىدىن:
– ھۆرلۈك ياشىسۇن!

جاھالەتنىڭ ئىشىكىنى چېقىپ تاشلىدى،
ئوقۇش ئۈچۈن ھەممىمىزگە كەڭ يول باشلىدى،
خەلقىمىز شاد، دۈشمەنلەرنىڭ كۆزىنى ياشلىدى،
نادانلىقنىڭ تورلىرىنى يىرتىپ تاشلىدى،
بۇ يول بىلەن بارلىق خەلقىم مەقسەتكە يەتسۇن.

ئوقۇ ئىنىم، مىنۇت چېغىڭ بوشقا كەتمىسۇن!
جەمئىيەتنىڭ كۈتكەنلىرى بىكار كەتمىسۇن!
ھۇرۇنلۇقتىن ساڭا كېيىن ئەلەم يەتمىسۇن!
خىجىللىقتا يەرگە پېتىپ، بېشىڭ قاتمىسۇن،
تىرىشچان بول! خەلق ساڭا رەھمەتلەر ئېيتسۇن.

جەمئىيەتىم ساڭا ئايرىدى بىر بۆلۈم خىزمەت،
مۇمكىن ئەمەس ئورۇندىماي، ئاڭا قىل دىققەت!
قايتماس روھ بول! كۆرەش ئۈچۈن توپلىغىن غەيرەت،
مەيۇسلەنمە، تاغ ـ داۋاندىن ئاتلا! قىل جۈرئەت،
ئالىي غايەڭ خانەگىردىن ئۈستۈنرەك بولسۇن.

مەخسۇس ئەمەس بۇ ئېيتقىنىم ئىنىمغا تامام،
قۇلاق سالسۇن ئوقۇش ئۈچۈن بارغان خاسۇئام،
تەسرلەنسۇن بارچە مىللەت پەرزەنتى ئۇكام،
ياش يۈرەكلىك قېرى ئاكاڭ يوللايدۇ سالام ...
ئەل خىزمىتى كۆڭلۈڭلەردە يىلتىزلار تارتسۇن.

1944 ـ يىل ماي، ئاقسۇ

www.uyghurkitap.com

ئېلىمگە ئىلھام

يۈرەكتە داغۇ ھەسرەت، دىلدا «ئازادلىق» تەمەنناسى،
نەدۇر ئازاد دېسەم، كۆكسۈمدە بار «قۇللۇق»نىڭ تامغاسى.
ھالال ئەمگەك ھاياتىم، ۋەتەن ھەم ئىدى مىراسىم،
كېلىپ بىر مۇتتەھەم قىلماقتا خوجايىنلىق دەۋاسى.
ھالال رىزقىمنى ئەركسىزلىكتە مىننەتسىز يېيەلمەيمەن،
تۇرالمايدۇ بىر تۇخۇمغا تەڭ، ئۇن توخامنىڭ ھەممە ئەزاسى.
ئەگەر بىركىم بۇ زۇلۇمدىن مىڭ تۈمەنلەپ زارلار قىلسا،
چاتاق يوق تېخى ئاشماقتا ئۇنىڭ سەيلە ـ تاماشاسى.
يېگۈزمەي تارتىۋالغان پۇل ۋە ماللار زادى كىمنىڭكى؟!...
ۋە يا ئەمگەك بىلەن تاپقانمۇ گومىنداڭنىڭ ئىپلاسى!
زۇلۇمنىڭ قامچىسىدىن باشقا ھېچ نەرسە كۆتۈرگەن يوق،
بۇ سۆزنىڭ ھەقلىقىگە شاھىدىم ئىنسانىي دۇنياسى.
قەبىھ دۈشمەنگە قارشى سەن كۈرەشكە چىقمىساڭ ئەسلا،
يۈز ئەللىك يىل ئۆمۈر كۆرۈشكە بارمۇ تەڭرىنىڭ ئىمزاسى؟!
قورال تۇتماي، كۈرەش قىلماي پەقەت ئەركىن ياشىيالمايسەن،
جاھان بازارىدا شۇنداقلا ئازادلىقنىڭ سەۋداسى.
قاراقاش ئورنىغا ئەمدى قىلىچنى ياخشىراق سۆيگىن،
ھايات ئۇ، ھەرگىز ئۆلمەيدۇ، كۈرەشكە بولسا ئىخلاسى .
ئېلىڭ، يۇرتۇڭ، ھاياتىڭ ھەمدە ئەۋلادىڭنى قايغۇرماي،
قورساق تويغانغا شۈكۈر ئېيتساڭ بولۇرسەن ھەممىگە ئاسىي .
كېسىپ ـ چاپ، دۈشمىنىڭنىڭ بېشىنى قويما يۇرتۇڭدا! ...
بۇڭا تەكلىپ قىلۇر قەلبىڭدە ۋىجدانىڭنىڭ شولاسى .

ئۇ بەتبەختلەرنى ئىنساپقا كېلدۇ، دەپ ئويلىما ھەرگىز .
كۆرەش قىلماق بۇ كۈندە بولدى ھەممە ئىشنىڭ ئەلاسى .
دىلىڭغا ئەسلا نۇقسان يەتمىسۇن تۈرلۈك گۇمانلاردىن،
گۈلۈڭنى سولدۇرمىسۇن ھەرگىز ئۇلارنىڭ پىتنە ـ ئىغۋاسى .
ئەگەر ئۆلسەڭ شېھىت سەن، ھايات قالساڭ ئېتىڭ غازى،
بۇدۇر ھەقنىڭ كالامى، نىمشېھىتنىڭ ساڭا ئىماسى .

1945 ـ يىل نويابىر، غۇلجا

ياشلاردىن ئىلتىماس

شانلىق ۋەتەن، قارا كۆلنىڭ يەرگە پاتتى،
پاك يېرىڭگە سائادەتنىڭ تېڭى ئاتتى.

مەغرۇر ئىدۇق ئۆز ۋاقتىدا سېنىڭ بىلەن،
ئەركىن ئۆسكەن بەرگەن ئوزۇق نېنىڭ بىلەن.

ئېلىڭ خۇشال جاراڭلىغان كېچە - كۈندۈز،
بەخت يوللاپ ئەۋلادىڭغا سەئىد يۇلتۇز.

شۇنداق كۈلۈپ كەلگەنىدى بىزلەرگە بەخت،
ئەلگە مىراس بولۇپ كەلگەن تاج بىلەن تەخت.

ئۈچ يۈز يىللار بۇرۇن بىزدىن كەتتى ئامەت،
ئەل بېشىغا ياغدى ھەر خىل زۇلۇم، كۈلپەت.

بېسىپ كەلدى بىزنىڭ ھەربىر ئويغىنىشنى،
قارشى تۇرۇپ كۆتۈرۈلگەن قوزغىلىشنى.

بۇ قېتىمقى ئىنقىلابنى باسالمىدى،
ھىيلە بىلەن بۇ دولقۇننى توسالمىدى...

ئىش يۈزىگە چىقتى بىزنىڭ ئويلىغانلار،
مەيۈسلۈكتە قارا ئۆيدە كۈيلىغانلار.

كېرەك ئەمدى بۇ نېمەتنىڭ قەدرىنى بىلىش،
لايىق ئەمەس بۇڭا تېخى مەغرۇرلىنىش.

www.uyghurkitap.com

ئالدىمىزدا تېخى ئۇلۇغ كۈرەشلەر بار،
قالغانلارنى قۇتقۇزماسلىق بىزلەرگە ئار.

ئەي ۋەتەننىڭ مىراسخورى ياش ئىنسانلار،
تەلمۈرمەكتە بىزگە نۇرغۇن ئەزىز جانلار.

قورقماڭ پەقەت ئالغا ئاتلاڭ جەسۇر ھامان،
مىڭ بولسىمۇ بىرىگە ھەم بەرمەڭ ئامان.

بىر مىنۇتلۇق پۇرسەتنىمۇ قىممەت بىلىڭ،
بوشاڭلىقنى ئۆزىڭىزگە ھارام قىلىڭ.

چۈنكى ۋەتەن سىزگە مىراس، ئىشلەڭ بۈگۈن،
ئىش يۈرمىسە، تەس بولىدۇ ئەتە ـ ئۆگۈن.

ئۆرنەك ئېلىڭ ئاتىلاردىن بۈگۈن پۇرسەت،
پايدا بەرمەس ئەرتە قىلغان قايغۇ ـ ھەسرەت.

ئانىڭىزنىڭ بەرگەن سۈتى ھالال بولسۇن،
ھاياتلىقنىڭ خەزىنىسى جامغا تولسۇن.

خىزىر كەلسە ئابىھايات «يوق!» دەپ يۈرمەڭ،
شەيتان كەلسە «ئىسمىئەزەم»، ئىزدەپ يۈرمەڭ!

دىمەك دوستقا تۆھپىلەرمۇ بۇرۇن بولسۇن،
دۈشمەنگىمۇ ئەجەل ئوقى تەييار تۇرسۇن!

ياش ئەۋلادلار قولىدادۇر ئىش ئاساسى،
قوبۇل قىلىڭ نىمشېھىتنىڭ ئىلتىماسى.

1946 ـ يىل فېۋرال، چۆچەك

ئورماندىن گۈلباغ

（ قەھرىمان ئورمانباغ جەڭچىلىرىگە بېغىشلايمەن）

ئىلاھا، مېھرىبان تەڭرىم، بۇ ئەسكەرلەرنى قىلغىن شاد،
قىلىپسەن ئۇشبۇ جاڭگالنى ئۆزۈڭ قۇدرەت بىلەن بۇنياد.
مۇقەددەس بۇ ۋەتەننىڭ كەڭ يېرىنى پاك ئېتەرمىز دەپ،
يىگىتتەك باش كۆتۈرگەن ھەممە ئوغلانلارغا قىل ئىمداد.
چىقىبان ئىنقىلابىنىڭ مەركىزى ئول غۇلجا شەھرىدىن،
ئورۇنلاشقان يېرىدۇر يەنىسخەي، ئۇنى قىلىپ ئازاد.
ئويلىماڭ بۇ ئورۇننى سىز ئەل بىلەن ئاۋات يېزىدۇر دەپ،
ئۇنىڭ ئەتراپى قارىياغاچ ھەم جىگدىلىكتىن ياد.
بۇلار تۇرغان مۇبارەك جاي ئېقىندۇر، كونا سۇ ئاققان،
بۇ يەرگە ئۆي قېزىشتا ھەربىر ئەسكەر بولدى بىر پەرھاد.
بۇ يەرمۇ خۇددى جاڭگالكەن ئادەم ئايىغى يەتمىگەن ئاۋۋال،
ساياھەتكە ئەگەر جىن كەلسە ھەم ئەيلەر ئىككەنمىش داد.
بۇ ئەسكەرلەر جاسارەتتە كېلىپتۇر ئۇشبۇ ۋادىغا،
زېمىننىڭ تەكتىگە نۇرغۇن ئىمارەتلەر قىلىپ ئىجاد.
شەھەرنىڭ زىبۇزىننەتلىك ئۆيىدىن بەلكى ئارتۇقتۇر،
قەۋەت ئەينەكلىك ئۆيلەر ھەم بۇنىڭ ئالدىدادۇر بەربات.
بۇ جاڭگال ئەسلىدە دەھشەتلى جاي دەپ ئات كۆتۈرگەندى،
بۇ خىل ئەپسانىلەردىن ئاغزىدا ئىنزھار ئىدى پەرھاد.
بۇرۇن جىنلار بۇ جايدىن «ئەلھەزەر!» دەپ قورقۇشار ئەردى،
شاياتۇن ئۆتسە ھەم «ئەستاغپۇرۇللا!»نى قىلاتتى ياد.
قارىياغاچ، جىگدىلىكلەر، گۈل ـ گۈلستان باغقا تەڭ ھازىر،
بۇ يەردە ھەر سەھەر بۇلبۇل ناۋا ئەيلەر خۇشالۇ شاد.
بۇ جايغا توپلىشىپ ئەسكەر، ئەل، سەھرا، ۋەتەننى دەپ،

تامام ياۋۇز رەقىبلەرنى يېڭىشكە قىلدى قەسەمياد.
شۇنىڭچۈن ئەل، ۋەتەننى، مىللەتنى دۈشمەندىن قۇتۇلغاي دەپ،
جىھاد قىلماقنى ئالدى، گەدىنىگە بۇ قەھرىمان ئەۋلاد.
خۇدا مەقسەتكە يەتكۈزسۇن، بىلىگىنى باغلا مۇستەھكەم،
يوقالسۇن ئەكسىيەتچى گومىنداڭ ۋەتەنىنىڭ دۈشمىنى جاللات.
تونۇلدى جەڭ ئارا پالۋان، باھادىر جەڭچىلەر داڭقى،
بولۇپ توشقان كەبى دۈشمەن، ئۇلار بولدى گويا سەييات.
شەرەپلىك، ئىنتىزاملىق، قەھرىمان، غەيرەتلىك ئەسكەرلەر،
مۇقەددەس پاك ۋەتەنىنىڭ كەلگۈسى سىلەر بىلەن ئاباد.
«ۋەتەن!» دەپ ئائىلە دوست ـ يار ھەممە خانۇ ـ ماندىن،
كېچىپ بۇ چۆلدە ياتقان غازىلار ئەلنى قىلۇر ئازاد.
قۇرۇق كەلگەچ خىجىل بولدۇم، لېكىن بىرئاز غەزەلخانمەن،
شۇڭا ياڭراق غەزەلىمنى ئېلىپ كەلدىم قىلىپ سوۋغات.
ئىشلار خەيرلىك بولسۇن، تىلەك مەقسەت ئورۇندالسۇن،
سۆيۈملۈك دوستلىرىم، سىزگە بۇ ئەشئار نىمشېھتتىن ياد.

1946 ـ يىل 7 ـ مارت، ئۇرمانباغ

ھەپسدە كەتكەن دوستۇم ل . مۇتەللپكە

ئەي كاج پەلەك نە ئىدى جاھان،
قانلار يۇتۇشقان مليونلىغان جان .

قاراڭغۇ مۇدھش، زىندان ئىچىدە،
يورۇقلۇق كۆرمەي كۈندۈز - كېچىدە .

يۈرەكتە ھەسرەت - پىغان قايىنغان،
تاماق ئورنىغا زەھەر چايىنغان .

يىراق ئۇ زالىم ئىنسانىيەتتىن،
يۇمۇلغان كۆزى ھەققانىيەتتىن .

كىم «ھەقىقەت!» دەپ پىدا قىلسا جان،
ئاققۇزغان ئۇنىڭ كۆزلىرىدىن قان .

ئىشلەش يولىدا كەتسە دەرماندىن،
كۆيۈنۈپ ئىشلەپ، كەچسىمۇ جاندىن .

بارى بىر تىپىن ئۇنىڭ ئالدىدا،
ھەممە خىزمىتى قالغان دالدىدا .

قانچە كۆيۈنۈپ ئىشلىسە كىشى،
پەقەت باھارغا ئۆزگەرمەس قىشى .

قايغۇ - ئەلەمگە يۈرەكلەر تولغان،
سىرتقا چىقالماي كاناي بوغۇلغان .

www.uyghurkitap.com

قانچىلار تويۇپ تۇغۇلغىنىغا،
ئەركىن ھوقۇقتىن بوغۇلغىنىغا .

دېسە قاي بىراۋ خۇدايا پاناھ ...
يازار بويىنىغا يوغان بىر گۇناھ ...

دەرد سىغدۇرالماي ئۆرتەنسە جىگەر ،
سىغماي ئىچىگە ئاھ!... دېسە ئەگەر .

دېلو ئىچىگە چۈشەر بىر ۋاراق،
قىلار ئۇنىڭدىن ھەر تۈرلۈك سوراق .

يەتتە قات ئۆيدە، قاراڭغۇ تۈندە،
چوڭراقلا تىنسا يالغۇز بىر بەندە .

ئەتىسى شۈڭگەن سوراققا ئالغان،
بىچارە خەلقىم شۇ ھالغا قالغان .

ھەربىر كىشىدە كىرامەن كاتىبىن[1]
ئىككىدىن ئارتۇق بولمايدۇ لېكىن .

جۈيجاڭ ۋە شۈڭگەن قويغان ئىشپىيون،
ھەربىر كىشىدە بولغان سەككىزى ئون .

كىرامەن كاتىبىن يازسا ئېيتقاننى،
ئىشپىيون يازغان دىلدا ياتقاننى .

ئاھ ! ... ۋەتەندىشىم ! ... ئاھ ... قېرىندىشىم ! ...
نەدە سەن بۈگۈن «قايىنام ئۆركىشىم ؟! ...»

سەن ئەمەسمىدىڭ خەلق غەمخورى ،
ھېكمەتلىك ئىدى سۆزۈڭنىڭ بارى .

كۆكلەشكە يېتىپ، زىمىستان بېغىڭ،
كەلگەن ۋەتەنگە راست ئىشلەش چېغىڭ.

بۈگۈن بۇ باغدا كۆرمەيمەن سېنى،
كۆرەش قوينىدا كۈيلەيمەن سېنى.

سىغدۇرالمىدى سېنى بۇ جاھان،
ئاسرىيالمىدى ئۇ كاج، شۇم زامان.

تۇتقۇنغا بەردى سېنى قاي بەندە ؟!
خەلققە، ۋەتەنگە ئاسىي شەرمەندە ؟!

ياش يازغۇچىلارنىڭ بۇلبۇلى ئىدىڭ!...
خەلق بېغىنىڭ بىر گۈلى ئىدىڭ!...

ئەركىن ھاياتقا پۇرسەت كەلگەندە،
غەمكىن بۇلبۇللار سايراپ كۈلگەندە.

كاشكى سەن ئەمدى بىللە بولساڭچۇ؟!...
شېئىر بېغىدا سايراپ تۇرساڭچۇ؟!...

ئەل ۋە يۇرتۇمغا ئەركىنلىك تىلەپ،
پۇرسەت كۈتەتتىڭ قەلىمىڭ بىلەپ.

قايتماس ئىرادەڭ ئەلگە تىلەكداش،
بەخت ئىزدەشتە يۇرتقا مەسلەكداش.

ئەي ۋەتەندىشىم، ياتمىغىن مەيۈس،
سېنى زىنداندا قويماسمىز مەھبۇس.

تىلەكداشلىرىڭ ئۇنتۇماس سېنى،
تۇتقۇنغا چۈشتۈڭ قانداق نەس كۈنى ؟!

نە بولسا بولسۇن ئاخىر چىقارسەن،
دۈشمەن بېشىنى گۆرگە تىقارسەن.

ئەگەر قېنىڭنى سوۋۇتسا زۇلۇم،
يوللىغان بولسا مۇبادا ئۆلۈم.

يەنە شۇندىسەن بەختسىز ئەمەس،
كۈرەش ئىرادەڭ ھەرگىز تەۋرىمەس.

تېخى ئۇ چاغدا ئىنتىقام، غەزەپ،
ئوتلۇق يۈرەكنى قوزغىتار بىزەپ.

زۇلۇم مەسلىكى ھەرقاچان خاراب،
ھەممە ئەتراپنى ئالسىمۇ ئوراپ.

سەندەك كۈرەشچان قەھرىمانلاردىن،
قانچە مىڭنى قىلسىمۇ قىرغىن.

كۈرەش روھىمىز ھەرگىز توختىماس،
قانلىق ئىنتىقام ھەرگىز ئۇخلىماس.

تاكى ۋەتەنگە ئالمساق ئەرك،
بېرىمىز قۇربان، قالمايمىز تىرىك.

ئاۋۋال ۋە ئاخىر ئۇشبۇدۇر تىلەك،
قايتماس ئىرادە ئانت بېرەر يۈرەك.

ۋەدىگە ۋاپا ئىمشىھىتقا خاس!...
ۋەتەن ئىشقىنى جاندىن ئايرىماس.

1946 ـ يىل ئىيۇن، غۇلجا

① كىرامەن كاتىبىن ــ پەرىشتىلەر ئىسمى، ئۇلار ئادەمنىڭ ئىككى مۈرىسىدە تۇرۇپ، بىرى ياخشىلىقنى، يەنە بىرى يامانلىقنى يازارمىش.

ئالدىدا

ۋەسلىدىن ئۆزگە كېرەكمەس ماڭا جانان ئالدىدا،
ئارزۇيۇم سەن ئېرۇرسەن تەن بىلەن جان ئالدىدا،
بىر گۈلى رەنا ئېرۇرسەن باغۇ ـ بوستان ئالدىدا،
تا زىيارەت قىلمىسام مەن سېنى ئىمكان ئالدىدا،
يۈزلىرىم شەرمەندە بولسۇن تاڭلا سۇبھان ئالدىدا.

دۇنياغا تەڭ ئەيلىمەيمەن تاغلىرىڭنىڭ تېشىنى،
سېنى دەپ تاشقا قوشارمەن دۇشمىنىڭنىڭ بېشىنى،
سەن ئۈچۈن دەريا ئېقىتسام شۇم رەقىبلەر يېشىنى،
مۇمكىن ئولغايمۇ كۆرۈشكە ئايغا ئوخشاش قېشىنى؟!
قارا بەختىم ئاق بولاردى شۇندا رەھمان ئالدىدا.

سەن ئىدىڭ دۇنيادا بىر ھۆسنى گۈزەل نازۇك بەدەن،
ئىككىمىزدە باغلىنىش گوياكى ئەردى جانۇ ـ تەن.
ئاھ!... گۈزەل يار ئوينىغان قەشقەر، كۇچا، يەكەن، خوتەن،
نېمىلەر بولدى ئىكىن ئىپلاس ئاياغدا پاك ۋەتەن؟!
سەن ئۈچۈن كۆزگە كۆرۈنمەس قانچە قۇربان ئالدىدا.

سۇلىرىڭ ئابىھاياتتۇر، ئەي گۈزەل يارىم، سېنىڭ،
تۇتىيادۇر تۇپرىقىڭ كۆزۈمگە، دىلدارىم، سېنىڭ،
جانغا جاندۇر ئۇندا ئۆسكەن بارچە غەمخارىم سېنىڭ،
ئايرىلىش تىلدى يۈرەكنى، كۆزى خۇمارىم، سېنىڭ،
ئۆرتەنۇر كويۇڭدا قەلبىم جەرخى كەيۋان[1] ئالدىدا.

ئۇيغۇر كىتاب تورپىكتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىكىر ئادرىسى

ئاۋۋالدا سەن ئىدىڭ جەننەتكە ئوخشاش بىر ماكان،
ئەركە ئويناپ ئۆسكەن ئەردىم، قىسمىغان بۇ كەڭ جاھان،
خۇش پۇراقلىق گۈل ـ چېچەك تاللاپ ئۈزەردى باغبان،
ئابرۇيۇڭنى ساقلار ئەردىم مەن بولۇبان پاسىبان،
دۈشمىنىڭ كۆز تىكمەس ئەردى شىرى غەرران[2] ئالدىدا .

باغدا گۈل، شېخىدا بۇلبۇل، نېمىتىڭ شۈكرىن ئوقۇر،
تاڭ سەھەر تورغايلىرىڭ تەسۋى سىرىپ قانات قاقۇر،
بەلكى قۇشلار بارچىسى مەدھىيەڭ بىلەن يەرنى چوقۇر،
چۈنكى خەۋپسىز يەر، ھاۋا، تاغ، چۆل ۋە سۇ، دۆڭ ھەم چوقۇر،
ئەركىلەپ ئۆسكەنىدىم شاھزادىدەك خان ئالدىدا .

مەن ئۇ چاغدا سەندىن ئايرىلماقنى ئەسلا كۈتمىگەن،
«ئېھتىيات قىلغىن رەقىبتىن» دېسە، ھەرگىز پۈتمىگەن،
چۈنكى ئۇ كۈندە بېشىمدىن ئىسسىق ـ سوغۇق ئۆتمىگەن،
ئارغىماقىمنى ئەپەندى قەبرىدە ئۆركۈتمىگەن،
باشقا قامچا تەگمىگەنتى يولدا كارۋان ئالدىدا .

بال ـ شېكەردىن بەلكى شېرىندۇر كۈمۈش رەڭ سۇلىرىڭ،
تاغلىرىڭدا يايرىشىپ ئەركىن ئۆسەر ئاھۇلىرىڭ،
چېنىقىپ ئەردى رەقىبكە قارشى قول ـ بازۇ[3] لىرىڭ،
ساڭا تەسىر يەتكۈزەلمەس ئەردى ھېچ جادۇلىرىڭ،
سەلتەنەتلىك شەۋكىتىڭ بولغاچقا ئىنسان ئالدىدا .

ماختىناردىم سەن كەبى بىر نازىنىنىڭ يارى دەپ،
يارىنىڭ كۆكرىكى تەگكەن سازىنىڭ بىر تارى دەپ،
ساڭا باغلانغان مۇھەببەت ھەممىدىن يۇقارى دەپ،
خاھ گۈلۈم... خاھ بۇلبۇلۇمغا قىش ۋە ياز باھارى... دەپ،
كوكۇلۇك بۆيىن ئۆپەردىم لالە ـ رەيھان ئالدىدا .

دىلبىرىم، ئاھۇ كۆزۈم، خۇرشىد يۈزۈم، شېرىن سۆزۈم،
ھۆسنى ئەپلاكىڭدا [4] تۇغقان ئەردى تەلەي يۇلتۇزۇم،
لەۋلىرىڭدىن قىزغانۇردى باغدا پىشقان تال ئۈزۈم،
قاشلىرىڭ مېھراب قىلىپ سەجدە قىلاي تەنھا ئۆزۈم،
چوڭ گۇناھكار بولسىمۇ دىن بىرلە ئىمان ئالدىدا.

ۋادەرىخا، قايسى كۈندۈر، شۇم تەقىب باستى ئاياغ،
سەن كەبى ھۆر نازىنىنلەر ئۈستىگە سالدى تاياق،
مەن قۇچىقىڭدا تۇرۇپ تارتتىم ئەجەب دەردى پىراق،
نېمىتىڭ لەززەتلىرىدىن ئايرىلىپ قالدىم يىراق،
بىر تىلەمچىدەك قىسىلدىم كۈزدە خامان ئالدىدا.

يىغلىدىم شۇندىن بۇيان تۈن - كېچىلەر بىدار بولۇپ،
رەھىمسىز ئۆگەيگە قالغان قىز يېتىمدەك خار بولۇپ،
ھەۋزىكەۋسەرنى [5] كېچىبان تامچە سۇغا زار بولۇپ،
تارلىشىپ كەتكەن جاھانغا سىغمايىن بىمار بولۇپ،
بوينى باغلانغان مۈشۈكتەك ساڭدا ساچقان ئالدىدا.

شۇنداق ئۆمرۈم ئۆتكەنىدى ئۆرتىنىپ ھەم كۈل بولۇپ،
ئات ، ئېشەكلەر ئورنىدا دۈشمەنلىرىڭگە قۇل بولۇپ،
«ئاللا ئەمرى شۇمىكىن؟!» دەپ، ساتسا بەلكى پۇل بولۇپ،
ئۆتكەن ئۆمرۈم ئەسلىسەم يېشىم تۆكۈلەر كۆل بولۇپ،
موللىنىڭ ئىمانى بولدۇم خۇددى شەيتان ئالدىدا.

ئاقىۋەت قوغلاندى بولدۇم، بىر يولى تارتتىم پىراق،
شۇم رەقىبنىڭ تەلىيى ئوڭ كەلدى، مەن بولدۇم يىراق،
جانغا تويغان خۇددى بىر پەرۋانىمەن، سەن بىر چىراغ،
كۈنمۇكۈن ئارتتى ساڭا كۆڭۈلدە بولغان ئىشتىياق،
تامچە سۇغا زار بولدۇم بەھرى ئۇممان [6] ئالدىدا.

www.uyghurkitap.com

مەيلى مەن بارغۇنچە يىرتقۇچلۇق بىلەن خەلقىمنى ئاتسا،
مەيلى مەھبۇب بېشىدا قانلىق قىلىچلىك پارقىرات،
مەيلى ۋەھشىيلىك بىلەن ئادەمچىلىك ئاگىنى يوقات،
ئىنتىقام ئالغۇم سېنىڭدىن تا جىنىم تەندە ھايات،
ھېچقاچان ئادەم يېگىلمەس ۋەھشىي ھايۋان ئالدىدا.

ئۆلگىنىم ياخشى نىگارىمدىن تىرىك ئايرىلغۇچە،
ئۇچمەن ساڭا بىقىپ تاكى قانات قايرىلغۇچە،
كۆرىشىم قايتماس رەقىب جىنى تېنىدىن ئايرىلغۇچە،
بولدى ئەمدى سەۋرى يوق ياتتىم مانا بىر يىلغىچە،
ئورما ئورماق ئانچە تەس بولمايدۇ دېھقان ئالدىدا.

تارت قولۇڭنى ۋەھشىي دۈشمەن، تېخى جىنىم تەندە بار،
ئىنشائاللا، پات يېقىندا سېنى قىلغۇم تارمار،
ئەي پەلەك ⑦ ، چاپسان يوقال! گۈزەل يىرىمنى قىلما تار،
سەن قارا زۇلمەتنى يوقاتسام، سائادەت تاڭ ئاتار،
كۈن نۇرىن كۆرسەتمىگەن سەن پەردە ئاسمان ئالدىدا.

كۆرىشىم ھېچ توختىماس تا قەترە قانىم قالغۇچە،
تەسرىڭنى يوق قىلۇرمەن قەلبىم ئارام ئالغۇچە،
ئەزرائىل پۈتتى ئىشىك دەپ تاكى جانىم ئالغۇچە،
تەن سوۋۇپ يۈرەك، تومۇر، قان، ھەرىكەت توختالغۇچە،
شۇندا ئەۋلادىم تۇرار دەۋاغا سۇلتان ئالدىدا.

مەن بارۇرمەن، ئەي نىگارىم، سەن ئۈمىدنى ئۈزمىگىن،
دۈشمىنىڭنى ئۇر! پەقەت ئەركىنلىكنى يۈرگۈزمىگىن،
ئالدىنىپ دۈشمەن بىلەن سەن ئەيش - ئىشرەت تۈزمىگىن،
شۇم رەقىبكە باغلىرىمنىڭ مېۋىسىن ئۈزگۈزمىگىن،
پات يېقىندا تېپىشارمىز گۈل - گۈلىستان ئالدىدا.

ئەر ئەمەسمەن تاكى دۈشمەننىڭ قېنىن ئاققۇزمىسام،
دۇنيادا خائىنلىق ئەيبىن كۆكسىگە تاققۇزمىسام،
ئوت زەھەرلىك نەشتەرىلە ئۆزىنى چاققۇزمىسام،
«ئەللەي ئېتىپ» يەر بۆشۈكتە ھەممىسىن ياتقۇزمىسام،
شۇندا «مەرد» نامىنى ئالغۇم شاھىمەردان ئالدىدا.

ئەي سەنەم، ئەتراپقا باق، خەلقىڭمۇ ھەم تىنچ ياتمىسۇن،
«تاشلىۋەتتى، سۆيگۈدىن كەچتىمۇ؟!» دەپ باش قاتمىسۇن،
جىم يېتىپ، ھەسرەت چېكىپ، قانلار يۇتۇپ، دەرد تارتمىسۇن،
ھىيلىگەر مەككار رەقىبكە ئابرۇيىنى ساتمىسۇن،
ئەسلىسۇن خار بولغىنىمنى ئۇندا زىندان ئالدىدا.

دەردلى دىل ھېچ توختىماس، سىرلىق قەلەم قايناپ يازار،
مۇڭلى دادىمنى ئىشىتسە، خىزرى تەسبىھدىن ئازار،
چۈنكى ئول بەتبەخت رەقىبلەر نىمشىپىھتكە گۆر قازار،
مەيلى ئۆلسەم سۆيگۈ يولىدا، تېنىم بولغاي مازار،
كۆرىشىم ئارتار تېخىمۇ قىز ۋە ئوغلان ئالدىدا.

1946 ـ يىل ئاۋغۇست، غۇلجا

① چەرخى كەيۋان ـ چاقتەك ئايلانغۇچى پەلەك .
② شىرى غەرران ـ قۇرامىغا يەتكەن شىر.
③ بازۇ ـ بىلەك .
④ ئەپلاك ـ پەلەك .
⑤ ھەۋزىكەۋسەر ـ كەۋسەر كۆلى، شەربەت كۆلى .
⑥ بەھرى ئۇمман ـ ئومان دەرياسى.
⑦ پەلىد ـ ئىپلاس.

جىنايەتتىن شىكايەت

ئۇزۇن مۇددەتلىك مەھكۇملۇقتا دىلدا دەرد نىھان بولدى،
خۇداغا شۈكرىكىم، بۈگۈن بۇنى ئېيتار زامان بولدى،
كوچا، شايار، بۈگۈر، باي ئەھلىدىن بۇ سىر بايان بولدى.
ئۇ شۇل قانخور سىياسەت زەردىدىن دىللارغا قان تولدى،
قوشۇمچە ئەزگۈچى خەلقنى سىبىت ئەخمەت چايان بولدى.

دەرىخا، زۇلمى ئىستىبدات سىياسەتتىن قىلۇر ئەل داد،
سىبىت ئەخمەت «غوجامنىڭ» دەستىدىن يۈز ھەسسە داد - پەرياد،
قاچانكىم شىڭ شىسەي قاسساپ دۇكانغا چىقتى ئۇل بىداد،
«پۆكانچىلىك مەن بولاي!» دەپ چىقتى سىبىت ئەخمەت دىگەن جاللات،
بۇنىڭ زالىملىقى ئەل ئىچرە ئاشكارا - ئايان بولدى.

بۇنىڭ قىلغان جىنايەتلىرىنى ئاز - پاز ئەيلىسەك تەسۋىر،
ئوقۇغان ئىلمىنى ئۆز ئورنىغا ئىشلەتمەي قىلۇر تەھقىر،
بۇرۇندىن پۇلغا زورلاپ بەگ ۋە شەنجاڭغا قىلىپ تەسخىر،
ئورۇنسىز قازى بولدى، پارىخورلۇقنى قىلىپ تەقدىر،
يېتىشتى شىڭ شىسەيگە ئىككى تىللىق بىر يىلان بولدى.

خالايىقنىڭ شەرىئەت ئىشلىرىن ناھەق زۇلۇم ئەيلەپ،
غېرىب - بىچارىلەرنىڭ تاپقىنىغا ھەم جىددىي ھۇجۇم ئەيلەپ،
قارانى ئاق قىلىپ، ئاققا قارا بىلەن ھۆكۈم ئەيلەپ،

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ھەمىشە پارىخورلۇق بىلەن نەپسىنى تۇلۇم ئەيلەپ،
بۇ بىر يەپ تويمىغۇر، چۈللۈكتىكى ۋەھشىي قاۋان بولدى.

خۇسۇسەن بۇ قېتىمقى ئىنقىلابتا خەلقنى بەك ئەزدى،
خالايىقمۇ «غوجام»دىن بىناھايەت تويدى ھەم بەزدى،
كۇچا، شايار بىلەن بايىنى ئارىلاپ بىر قېتىم كەزدى،
بۇ بىر قېتىمدا قىلغان زۇلمىنى ئىنسانۇ جىن سەزدى،
ئۆزى بىر ئوت بولۇپ، ئىلكىدە تۇتقان قامچىسى قان بولدى.

بۇلاپ ئالدى خەلقنىڭ مۈلكىنى «نىسەن»گە ئالدىم دەپ،
بالالىق «ئوغرىغا قوشۇلغىنىغا» پالە سالدىم دەپ،
بىراۋنى «سېنى مەن ئۇشبۇ ئۆلۈمدىن ئايرىپ ئالدىم» دەپ،
«سېنىڭ يولۇڭدا مېڭىپ چارچىدىم ۋەياكى تالدىم» دەپ،
شۇنىڭدەك باھانە بىلەن بۇ ئىنقىلاب ئاڭا ھايان بولدى.

ئەجەلنىڭ شەربىتى قانلىق قىلىچتىن قايىنغان ـ تاشقان،
زۇلۇمنىڭ دەستىدىن بىرقانچىلەر جاننى ئېلىپ قاچقان،
ئۇلارنىڭ تۇغقىنىدىن قانچىنىڭ ناھەق خۇنىن چاچقان،
بۇنىڭ ئۇستىگە سېيىت ئەخمەت قازانىڭ دەپتىرىن ئاچقان،
ھەمىشە قىلمىشىدا ئەسلىي ئىستىبدات سىيان بولدى.

تېخى پەتىۋا چىقاردى جان قاچۇرغانلار ھەققىدە،
ھالال قىلدى بۇلاپ ئالماقنى مېلى بولسا دەستىدە،
«مۇباھ!» قىلدى خوتۇننى ئەجنەبىيگە بولسا ئەقدىدە،
شۇنىڭدىن بولدى ئېپپەت ـ نومۇسىمىز ئاياغ ئاستىدە،
بۇنىڭ قەلبىدە ئىمان بارلىقىغا خەلقتە گۇمان بولدى.

زۇلۇمغا ياندىشىپ ھازىر ھەربىرىدە مەسلىھەتچى ئۇ،
زۇلۇم ئەربابلىرى ئۇيقۇدا ياتقاندا كۆزەتچى ئۇ،

قان ئىچكۈچ خۇددى بىر قۇشخانىدا بولغان «تۆلەكچى» ئۇ
خالايىقنىڭ مال ـ مۈلۈك ۋە گۆشلىرىنى يېمەكچى ئۇ،
خۇدايا، قورقۇشتىن گۆش سىزىپ تەن ئۇستىخان بولدى.

«غوجام رەھبەرلىكىدە» خەلققە زۇلۇم ئەيلەپ قىرى ـ ياشتىن،
سېپىل سوقماق بولۇپ ئەردى كوچا، بايغا يىغىۋاشتىن،
ئەجەب قاتتىق ئىكەن كۆڭلى، ئۆتۈپ كەتكەن قارا تاشتىن،
ئېتەكلەر قۇرۇمايتتى كۆزدىن ئاققان قان بىلەن ياشتىن،
مەغرۇر ئۆسكەن دېھقان باللىرى موھتاجى نان بولدى.

بۇ زۇلمەت مەسلھەتنى باشلىغاندا كەتتى بۇ ئىللەت،
دېمەك توختام بويىچە بابباراۋەر بولدى ھەر مىللەت،
ئاسارەتتىن قۇتۇلدۇق، بېشىمىزدىن كەتتى بۇ زىللەت،
«غوجام» ھەسرەت چېكىپ باغلاپ بېرەلمەي قالدى بىمىننەت،
ئاقارماس ئابرۇ ەمزەم بىلەن يۈز يىللىق قازان بولدى.

بىتىمگە رازى ئەمەس، چۈنكى ئۇ، دۈشمەنگە سېتىلغاندۇر،
جىنايەت سايىسىدا ياردەمچىمەن دەپ ئېتىلغاندۇر،
ئۇنىڭ بۇ پىكرىگە بىرنەچچە خائىنلار قېتىلغاندۇر.
بۇ سۆزنىڭ راستلىقىغا نەچچە ھۆججەتلەر تېپىلغاندۇر،
بۇنىڭ كەينىدە داۋۇت موللىدەك بىرنەچچە نادان بولدى.

خۇدادىن ئەسلي قورقمايدۇ، تېخى خەلقتىن ئۇيالمايدۇ،
ھەقىقەتچى كىشىلەرگە گۆر كولايدۇ، ياتمايدۇ،
ئوغۇلنى ئاتىغا، خوتۇننى ئېرىگە يولاتمايدۇ،
شاياتۇن قازىسىدەك ھېچقان ھەقنى ياراتمايدۇ،
بۇنىڭ «شەپقەتلىك» قولىدا قانچىلەر گۆرگە راۋان بولدى.

ھاياتتىن ھەققى يوق كەتسۇن بۇ دۇنيادىن تۇمۇغ جايى،
مېنىڭ ھۆكمىم ئەمەس، بەلكى زامان ۋەزىيىتىنىڭ رايى،
نىجاسەت قىلمىسۇن دۇنيانى بەتبەخت خوجىنىڭ پايى،
ئۆتۈپ ئون بەش قاراڭغۇ، ھازىر ئايدىڭلاشتى خەلق ئايى،
دېمەك نۆۋەت خەلقلەر بەختىگە كەلدى، ئامان بولدى.

يىگىت بولساڭ تۇر ئورنۇڭدىن ! ... تەلەپ قىل ئىنتىقامىڭنى،
زەبۇنلۇق يەتمىسۇن باغلا، ۋەتەنگە ئېتىقادىڭنى،
تەرەققي ئەيلىگىن سەن ھەمدە مىللەت ئېتىبارىڭنى،
سېتىپ قويما سېيت ئەخمەتكە ئوخشاش ئىختىيارىڭنى،
قۇرۇتساڭ سەن ۋەتەن ساتقۇچنى يۇرت، ئەلگە ئاسان بولدى .

1946 ـ يىل دېكابىر، غۇلجا

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ۋەتەن قۇربانلىرى خاتىرىسىگە

قىرىندىشىم، ۋەتەندىشىم، تىلەكدىشىم،
ئېغىر قايغۇ ـ غەمگە پاتتى، مۇڭلۇق بېشىم.

مەرھۇم ئىنىم ل. مۇتەللىپ تۇتقان يولى،
قىرىندىشىم، جىگەردىشىم قادىر ئېلى.

داۋۇتوۋ ھەم بىلال ئەزىز بىر مەسلەكداش،
ئارمان بىلەن كەتتى ئوتتۇز يەتتە يولداش.

«ئازادلىق» دەپ ئاقسۇدا بىر قورۇم تۈزگەن،
ھاياتلىقنىڭ تومۇرىغا قان يۈرگۈزگەن.

ۋەتەنپەرۋەر ياشلار بىللە باش قوشۇشقان،
ئازادلىقنىڭ نۇقتىسىغا چىڭ ئۇيۇشقان.

راست تىرىشىپ ئىشلىگەندە بەش ـ ئالتە ئاي،
ئاۋاز قوشتى بۇ قورۇمغا كۆچا ھەم باي.

قەسەم ئىچكەن «ئازادلىق!...» دەپ بىر ئېغىزدىن،
چىقىپ قالدى ۋەتەن ساتقۇچ ئارىمىزدىن.

يۇرتقا قاتتىق جىنايەتچى ئىككى يۈزلۈك،
چىقىر كۆزلۈك، ئىككى تىللىق، ئىككى سۆزلۈك.

شۇنداقلارنىڭ قىلمىشىدا قانچە ياشلار،
قۇربان بولدى ۋەتەن ئۈچۈن قىرىنداشلار.

مۇستەبىتلەر زىندانىغا بولدى تۇتقۇن،
ئوتلۇق دىلدىن قاچان ئۆچەر نامىڭ «لۇتۇن!»

جسمىڭ كەتتى قېرىنداشلار، روھىڭ ھايات،
مەرھەمەتسىز ئاسارەتتە بولدۇڭ مامات.

دۇنيا ھايات، ئېلىڭ ھايات، نامىڭ ئۆچمەس،
ئىنتىقامدىن ئوتلۇق يۈرەك ھەرگىز كەچمەس.

بىزمۇ پىدا، قۇللۇقتا جىم ياشىمايمىز،
كۈرەش قىلىش ئەھدىمىزنى تاشلىمايمىز.

خاتىرەڭلەر جەمئىي بولسۇن قېرىنداشلار،
قايغۇرماقتا سىزلەر ئۈچۈن قېرى - ياشلار.

ۋەتەن ئۈچۈن، سىزلەر ئۈچۈن پىدادۇر جان،
خورلۇق بىلەن ئۆتتى ئۆمۈر يۈرەكلەر قان.

ئەي پىداكار، قىلمىساڭمۇ قوراللىق جەڭ،
يېرىڭ بولسۇن شېھىتلەرنىڭ جايىغا تەڭ.

كۈرەش بىلەن روھىڭلارنى شاد قىلارمىز،
ھەر كۈرەشتە نامىڭلارنى ياد قىلارمىز.

بىزگە كېرەك يېرىمىزنىڭ ئاۋاتلىقى،
بىزگە كېرەك خەلقىمىزنىڭ ئازادلىقى.

ۋەتەن بىلەن خەلقىمىزنىڭ شەرەپ - شانى،
ئارمان يوقتۇر ئۇشبۇ يولدا چىقسا جانى.

تاكى يۈرتتا ئازدلىق تاڭ ئاتمىغۇچە،
دۈشمەن بېشىن تاشقا ئۇرۇپ چاقمىغۇچە.

تۈرگەن يەڭنى چۈشۈرمەيدۇ ھېچبىر ئېلىم،
توختىماستىن نەپرەت يوللار قەلىمىم - تىلىم.

1946 - يىل دېكابىر، غۇلجا

www.uyghurkitap.com

دوستلىرىمغا ①

1

يۈرەكىنىڭ تەپكىنىدىن تىنچىماس ئەسلا دىلۇ ـ جانىم،
سوراقلار ھەر نەپەس ھىجران ئازابىدىن دىل ئارامىم .
كۆرۈنمەس يول يىراقىدىن نە ئىشلار بولدى گۈلباغىم،
زۇلۇمنىڭ دەستىدىن ئوت ئىچرە قالغانىدى سايرامىم .

مېنىڭ ھالىمنى سورىساڭ، لەيلىنىڭ ۋەسلىدىكى مەجنۇن،
يەنە ئەركىن مەئىشەت ئۈزرە مېھمان بۇندىمەن ھەر كۈن .
لېكىن ئويلاپ سېنى ھەردەم، يۈرەكلەر لەختە ـ لەختە خۇن،
قاچان بولغاي مۇيەسسەر ماڭا باغ ئىچىدە رەيھانىم .

ماڭا راھەت كېرەك ئەمەس، سېنى ئۇندىن خالاس ئەتمەي،
غېرىبلىقتا سەنەمنىڭ بېغىغا مەن بېرىپ يەتمەي .
ئوراپ ئالغان قارا پەردىنى تاكى يىرتمايىن ئۆتمەي،
دېمەك، ئازادلىقىڭغا مۇنتەزىردۇر سۈبھى بىلەن شامىم .

سېنىڭ تۇتقۇنلۇقۇڭنى ئويلىسام تۈرلۈك ھېكايەت بار،
رەقىب ئالدىشدا قېرىنداشتىن بولغان شىكايەت بار .
يەنە ئۆز بەختىگە قەست ئەيلىگەن تۈرلۈك خىيانەت بار،
بۇ سىرلىق پەردىنى يىرتماي تاپمىغايمەن سەرەنجامىم .

سەۋەب بىرلەن تەلەپ قىلساڭ تىلەكلەر بولغۇسى تەستىق،
كۆڭۈلنى ھەم ئىشقنى ھۆرىيەتكە ئەيلىگىن تەتبىق .

ئۆمىدلەر - ئارزۇلار دەل شۇ چاغدا كەلگۈسى تەھقىق،
يۈرەكنىڭ چوڭقۇر قاتلىمىدىن ساڭا بۇ ئەمرۇ پەرمانىم.

يۆلەنچۈك ھەم تايانچۇقنى ئۆزۈڭنىڭ ھىممىتىدىن سور،
يۈزۈڭگە پەردە تارتما، كۈنگە قارشى بولمىغىن شەپكور.
رەقىب تارىخىن سورىساڭ ئەزەلدىنلا ئىدى قانخور،
خارابلاشتى ئۇ مەلئۇنلار قولىدا باغۇ بوستانىم.

مۇھاجىر بولمىقىم «قۇللۇق»قا، قارشىلىق «گۇناھىم»بار،
ئەگەر سەن تەۋرىسەڭ يارۇ - يۆلەككە ئوتلۇق «ئاھىم...» بار.
سۆزۈم چىندۇر بۇڭا ئۆتمۈشتىن تارىخىي گۇۋاھىم بار،
ئۇخلىغانلارنى ئويغاتماققا يوللاندى بۇ ئىلھامىم.

قىزىلگۈلدەك چىرايىڭ نە ئۈچۈن سېرىق باھار چاغدا،
ئۆزۈڭ ھەر يەردە سەرگەردان، رەقىبىڭ دائىما باغدا.
يەلەكنىڭ ئۇشبۇ تەڭسىزلىكىدىن ھەممىلەر ئېرۇر داغدا،
بولۇرمۇ ئىشقا ئاشقان كۈن مېنىڭ قەغەزگە يازغانىم؟! ...

يېرىمنىڭ تارىخىغا كىرىتكۈم مەن ھەققىي بىر تۈس،
پەلەكمۇ قىلمىشىغا توۋا بىلەن ئەيلىگەي ئەپسۇس.
شۇنىڭچۈن، ئەي سابا، ئېيتقىن ئىلىمگە، بولمىسۇن مەيۇس،
كاپارەت ئەيلىگەي ئۆتمۈشتىكى شۇم كۈنگە دەۋرانىم.

2

قارا زۇلمەتنى يەڭمەككە مېنىڭ كەڭرى پىلانىم بار،
«مۇشەققەت ئورنىغا راھەت كېلۇر» دەپ چىن ئىمانىم بار.
سائادەت ئاسمىنىدا يورۇق يۇلتۇز ھىلالىم بار،
شۇنىڭچۈن نۇر بىلەن تولغان مېنىڭ ھەممە شەبىستانىم.

www.uyghurkitap.com

پەلەككە ياڭرىغان خەلقنىڭ زۇلۇمدىن چەككەن ئاۋازى
ئاسارەتتە ياشاشقا بولدى ھەممە يەردە نارازى .
زۇلۇم ئاستىدا ئوخشاشتۇر ئېلىمنىڭ قىش بىلەن يازى،
قاچان ئۆز ئورنىغا چۈشكەي مېنىڭ خاتىر پەرىشانىم .

رەقىبلەر كەيپ ئۈچۈن مېھنەت ھالالىمنى بۇزار ئىدى،
مىنىپ ئات ئورنىدا گەدەنگە ئىشرەتلەر تۈزەر ئىدى .
يېشىم دەرياسىدا شۇڭلاشقا ئۆردەكلەر ئۈزەر ئىدى،
بۇلۇت يەڭلىغ تۇمان بولغان يۈرەكتىن ئۆرلىگەن ئاھىم .

ھارام تۇرمۇشقا كۆنمەس ئالىي روھلۇق «قىسمىتى»[2] مىزبار،
قەلەمگە يار بەرمەككە تېخى يېنىمدا «بەختىم يار»[3]
قارا قىشنى يېڭىپ چىققان غازاڭ بولماس «باھار»[4]ىم بار،
«قىزىق»[5] سايرايدىغان «كاككۇك» كەبى يارۇ ـ ھەمكارىم .

دېڭىزنىڭ مۇزلىشى ئادەت «قىزىق» سوۋۇغانىغا مەن ھەيران،
ئەگەر سەن قاينىساڭ دۈشمەنلىرىڭ تەھقىق بولۇر ۋەيران .
ئىشىڭ تەسۋىرلىسۇن كۆڭلۈڭدە سىرىڭنى ئېچىپ ھەرئان،
سەھەرلەردە تۇرۇپ سايرار سائادەتتۇر بۇ «بىدار»[6] ىم .

بۇ كەڭ دۇنيانى سەيرى ئەيلەپ، ئېلىم ھالىن تاماشا قىل !
رەقىبلەر بار يەرگە نىسبەتتە مىنۇت چاغىڭنى پادشاھ بىل !
ئەگەر دۈشمەن ئارا بارساڭ گويا «چاقماق»[7] بولۇپ چاقىل !
دېگىن ئازاد بۇ كۆنلەرنى، يېنىمدا ھۆرۇ غىلمانىم .

كۆڭۈل بېغى سۇ ئىچكەي ئەردى ئۇل كۈن شادۇ «پەرھەت»[8] دىن،
دۈشمەنلەر قان قۇسۇپ ئۆلگەي جىدالماي بۇ مۇھەببەتتىن .
سادا قىلماس شۇ چاغ ئەلنىڭ «دوستى» [9] مەيداندا پۈرقەتتىن،
جاراڭلاپ تىرىككە تەسىر ئېتەر شۇندا مېنىڭ سازىم .

هاياتنىڭ «بىخى» [10] ھەم قىلسا بىغىم ئىچرە سەمەر پەيدا،
قىزىلگۈلدەك نىھالىڭغا جاھان «بۇلبۇل» [11]لىرى شەيدا.
ئەگەر «جۇرئەت» [12] قىلار بولسا قىلۇر دۇشمەننى ناپەيدا،
كۆكەرگەي، ئابى رەھمەتتىن مىنىڭ ئازاد چارا گاھىم.

رەقىب ئەمدى ئۆلىمگە دىلنى ئارتۇق باغلىيالمايدۇ،
يورۇق دۇنيانى كۆرگەننى جادۇلار ئالدىيالمايدۇ.
ئۆزى موھتاج كىشىلەرنىڭ ھاجىتىنى قامدىيالمايدۇ،
ئامان تاپماس ئاڭا قارشى قوزغالسا «قەھھار» [13]ىم.

ئەگەر ھەرقانچە «ز. ق» [14] بولسا ئىبرىيدۇ بىر ناۋا قىلسام،
ساقايتۇرمەن ئەگەر ھەرقانچە «دەردمەن» [15] گە داۋا قىلسام.
قالۇر ھەيران مۇھەببەت بەزمىسى ئىچرە مەن ساما قىلسام،
غەزەلخانمەن مۇھەببەت ئەھلىدىن بولسا خىرىدارىم.

قانائەت قىلغۇچە تەگرىم نىسىپ ئەتكەي ھايات روزى...
تىبخى «سەزگۈر» [16] تۈزۈپ تەسۋىرلەر، تىنماي كىچە - كۈندۈزى.
يورۇتماي تارىخنى توختىماس يىغلاپ قارا كۆزى،
سەمەندەر [17]دەك بولۇپ ئوت ئىچرە قالدى ئۇندا جانانىم.

بۇ ئەركىن تۇرمۇشۇڭنى تۆھپە قىل خەلقىڭگە ھەر سائەت،
ئۈمىدسىزلىكنى خەلقىمدىن يىراق قىل، بولما بىتاقەت.
سىنىڭ ھۆرمىتىڭگە ھىچقاچان يەتمىگەي دەخلى ھەم ئاپەت،
كۆكەرسۇن ئابى رەھمەت بىرلەن ئازاد گۈلىستانىم.

غۇرۇرلۇق ئۇيقۇسىدىن تۇرمىساڭ بۇندىن كىيىن، دوستلار،
دىبىلمەسمۇ سىنى ئۆز يولىدا چارچىغان سۇسلار.
خەلققە تۇيغۇ بەر دائىم، سىقىلسۇن بولسا جاسۇسلار،
ساڭا دائىم كۈلۈپ باقسۇن مىنىڭ بۇ يىڭى دەۋرانىم.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىغىن ئادرېسى

قانائەت ئەيلىمەيدۇ ئىمشىھىت، دوستلىرىم، سەندىن.
ئىلىمنى ھۆرىيەتكە باشلا سەن ھىچ قورقما دۈشمەندىن.
دىلىڭدا مەقسىتىڭنى قويما ياز! چىقماستا جان تەندىن،
دىمەستە باش كۆتۈرگىن، ئۇيقۇدا تەك يولدا قالغانىم.

1947 ـ يىل يانۋار، غۇلجا

---

① بۇ شېئىر شۇ ۋاقىتتىكى قەلەم ئىگىلىرىگە قارىتىلغان دوستلۇق چاقىرىقى بولۇپ، شېئىرنىڭ 2 ـ قىسمىدىكى مىسرالار ئىچىدە قوش تىرناققا ئېلىنغان سۆزلەر، شۇ يىللاردا ئۆتكەن شائىرلارنىڭ تەخەللۇسى ـ قەلەم ئىسمى.
② «قىسمىتى» ـ قاسىمجان قىسمىتى.
③ «بەختىيار» ـ ساپاخان پولات.
④ باھار ـ روزى قادىرى.
⑤ «قىزىق، «كاككۇك» ـ تۇرسۇن ۋاھىدى.
⑥ «بىدار» ـ ئەرشىدىن تاتلىق.
⑦ «چاقماق»... ؟!
⑧ «پەرھەت»، «پەرھەت» ـ نەسرۇللا قارى
⑨ «دوستى» ـ مۇھەممەت ئىمىن ھېكىمى
⑩ «بىخى» ـ زەينىدىن سالى
⑪ «بۇلبۇل» ـ ساتتار
⑫ «جۇرئىتى»، «جۇرئەت» ـ تىيىپجان ئېلىيوف
⑬ «قەھھار» ـ تۇرسۇن قەھھار
⑭ ز. ق ـ زۇنۇن قادىرى
⑮ دەردمەن ـ ئابدۇرېھىم ئەيسا
⑯ سەزگۈر ـ ....؟
⑰ سەمەندەر ـ ۋولقانلار ئىچىدە يۇرىدىغان ئوت چاشقىنى

«ئويغان!» ①

ئويغاندى «ئويغان!» بىرلىككە قورغان،
ئالىي تىلەككە يول باشچى بولغان.
ئۆتمۇشتە مەيۇس خەلقىمنى ئالداپ،
ئۇخلاتقان ئىدى ئىبلىس ۋە شەيتان.
خەلقىم زۇلۇمدىن، جاندىن ئۇمىدسىز،
دەردلىك يۈرەكلەر زەردابقا تولغان.
زارىن ئىشتمەس، ھېچ رەھمى ئەتمەس،
زۇلمىن كېمەيتمەس شۇ ئەسكى دەۋران.
ئاھۇپىغانلار تۇرمۇش كۆيدۇر،
خەلق بىر قەپەستە تورغايچە بولغان.
يۈز مىڭلىغان خەلق، ئىستەك ـ سوراق يوق ،
زالىم پەلەكنىڭ قۇربانى بولغان.
شۇنداقتىمۇ خەلق ياتماي ئۇمىدسىز ،
ئەركىنلىك ئىزدەپ مەيداندا تۇرغان.
ئاخىر بۇ مەقسەت ئاشقاندا ئىشقا،
خەلقنىڭ يېرىمى تەڭ يولدا قالغان.
«تاڭ ئاتتى تۇر!...» دەپ تەۋرەتتى خەلقنى،
غەپلەت ئۇيقۇدىن بۇ چاغدا «ئويغان».
كۆندۈزگە قارشى كور شەپەرەڭلەر،
ئاپتاپتىن قېچىپ ئىنغۇا قوپارغان.
ئىنغۇا كۆچىپ، ھەددىدىن ئېشىپ،
«ئويغان»نى قايتا يوتقانغا تارتقان.
توسۇن كېلىندەك يوتقانغا بارماي،

«ئويغان!» بويىچە كەڭلىككە ماڭغان .
تۈننى ياقلىماس، مەڭگۈ ئۇخلىماس،
بىلسەڭ خەلق ئۈچۈن بۇ روھىي ۋىجدان .
غەپلەتتە قالغان خەلقىمنى «تۇر!...» دەپ،
ئىسرا پىل كەبى سۈرىنى تارتقان .
ئەلنى ئويغىتىش، دىلنى يورۇتۇش،
زۇلمەتكە قارشى نىشانى بولغان .
يەر، كۆك ھەم دېڭىز كۆنلۈك يولدۇر،
كۆرگەن خەلقنىڭ مېھمانى «ئويغان» !
ئۆتكۈر كۆزىدە باقسا جاھانغا،
پەردە بولالماس «ئالتاي»، «تيانشان»[2] .
ياقلايدۇ خەلقنى، سۆزلەيدۇ ھەقنى،
تىنچلىق بىتىمنى ئىشقا ئاشۇرغان .
شۇڭلاشقا مەڭگۈ كۈلگەي ھاياتىڭ،
بولسۇن رەقىبىڭ تېز خانۇ ۋەيران .
سەندىن نىمشېھىت كۈتكەن ئۈمىد شۇ،
پارلاق كەلگۈسىڭ بولسۇن پاراۋان .

1947 ـ يىل فېۋرال، غۇلجا

① «ئويغان» ـ ئۈچ ۋىلايەت ئىنقىلابىنىڭ تەسرى بىلەن، ئويغانغان ۋەتەنپەرۋەر خەلقلەر تەرىپىدىن ئۈرۈمچىدە چىقىرىلغان گېزىت . كېيىن ۋەزىيەتنىڭ قىسىشى بىلەن ئىلىغا يۆتكەلگەن.
② «ئالتاي»، «تيانشان» ـ ئۆلكىلىك گومىنداڭ ھۆكۈمىتىنىڭ خىراجىتى بىلەن شەخسلەر ئىگىدارچىلىقىدا، ئۈرۈمچىدە ئۇيغۇر تىلىدا نەشر قىلىنغان گېزىتلەر.

ۋەتەن مۇھەببىتى

سەندىن ئارتۇق سۆيگىنىم يوق بۈيۈك ۋەتەن،
ساڭا پىدا، ساڭا قۇربان جان بىلەن تەن.

سېنى كۈتۈش، سېنى ساقلاش ماڭا بۇ پەرز،
ۋەتەن سۆيۈش ۋەتەن ئوغلىغا ئەزەلدىن قەرز.

بارلىقىمۇ سېنىڭ ئۈچۈن يارىتىلغان،
تىلەك ـ مەقسەت بەختىڭ ئۈچۈن قارىتىلغان.

ماڭا سەندىن ئۇلۇغ نېمەت كېرەك ئەمەس،
سېنىڭ ئۈچۈن ئازادلىقىڭ كۇپايە بەس.

ھاياتىممۇ، ماماتىممۇ سېنىڭ بىلەن،
سائادىتىم، شاقاۋىتىم[1] سېنىڭ بىلەن.

كەڭ قوينۇڭدا تۇغۇلغان ۋە شۇندا ئۆسكەن،
چىن ئىنسانلىق مەيدانىغا شۇندا چۈشكەن.

شۇنىڭ ئۈچۈن بوشاتمايمەن قۇدرىتىڭنى،
جان ـ تەن بىلەن ساقلايمەن ھۆرمىتىڭنى.

شۇ مەقسەتنى ئورۇندايمەن دەپ نىمشىھت،
ئارمان يوقتۇر بولسام ئەگەر پۈتۈن شېھىت.

1947 ـ يىل مارت، غۇلجا

① شاقاۋەت ـ بەختسىزلىك

قەبرىدىن ئاۋاز

سالام سىزگە، ئەي يۇرتۇمنىڭ ئازاد ئېلى،
سالام سىزگە، باغلىرىمنىڭ قىزىل گۈلى.
بويۇن قىسماي سايرا، باغنىڭ خۇش بۇلبۇلى،
ئېچىلغاندۇر ئەركىن سايراش ھايات يولى.

بىز ئويلىغان: كۆكنى دىلبەر جاراڭلىتار،
بۇلبۇل سايراپ تاغۇ - دەشتنى ھەم ياڭرىتار،
ئەتراپلارغا مۇڭلۇق مۇقام - ساز ئاڭلىتار،
نە بولغاندۇر، بوغۇلغاندەك سۆزلەر تىلى؟! ...

مۇڭلۇق بۇلبۇل گۈلگە تېخى يەتمىگەندەك،
شۇم قۇشلارمۇ گۈل يېنىدىن كەتمىگەندەك،
باغۋەنىمگە ئەركىن ھوقۇق ئۆتمىگەندەك،
ئەركىن بولسۇن ھەر تەرەپكە سوزغان قولى.

نە ئۈچۈن بىز ياتالمايمىز قەبرىدە جىم؟! ...
خەلقىمىزنى ئالدىمىسۇن «شەيتان رەجىم»!
يۈرگۈزۈلسۇن تېز ھەم تولۇق «ئون بىر بىتىم!»،
بولمىسۇن خەلق يەر ئۈستىدە قۇلنىڭ قۇلى.

غاپىل تۇرما! قەھرىمانلار ھېچ تېڭىرقىپ،
كۆزۈڭنى ئاچ، ئەتراپلارغا تېز - تېز بېقىپ،

تۇر! بۇلبۇلۇم پەرۋاز ئەيلە قانات قېقىپ،
پۇرسەت ساڭا ھاياتلىقنىڭ ئەركىن يولى.

خەۋەردار بول، يوللاردا كۆپ قورۇلغان دام،
نومۇسسىزلار: «چۆچۈرنى سانايدۇ خام» ،
كۆرەشچان ئەل ھوشيارلىقتا قىلسا داۋام،
ئازدۇرالماس ئۇچ بېشى بار يىلان يولى.

ئەركىن ھوقۇق ئالمىغۇچە ئالما ئارام،
ھاياتلىقتا ھەركىشىگە قۇللۇق ھارام! ...
يۇرتىمىزنى قىلمىغۇنچە خۇشال ـ خۇرام،
توختىمايدۇ يۈرەكلەرنىڭ ئاققان سېلى .

كىملەر ئۈچۈن جان بەردۇق بىز ئۇنتۇلمسۇن!
قەبرىمىزگە شاقاۋەتلىك كىر قونمىسۇن! ...
خىزمىتىمىز نام ـ نىشانسىز يوق بولمىسۇن! ...
خاتىرىلەنسۇن بىز شېھىتنىڭ ئۆك ھەم سولى .

ئازادلىق!... دەپ مەيدان ئارا جەۋلان قىلغان،
ۋەتەننى دەپ، خەلقنى دەپ قۇربان بولغان ،
ئېغىز ، قۇلاق، كۆز ، بۇرۇنغا تۇپراق تولغان،
بىز شېھىتنىڭ بۈگۈن يەنە سۆزلەر تىلى .

ۋەتەننى دەپ ئاققان قانلار بوش كەتمىسۇن،
مىليونلىغان بوزەك ئەلنى قاقشاتمىسۇن ،
خەلقىم يەنە ھەر تەرەپلەپ دەرد تارتمىسۇن،
زۇلۇم بىلەن دۇمچەيمىسۇن ئەلنىڭ بېلى .

ئازادلىق!... دەپ بىز شېھىتلىك نامىن ئالغان،
ۋەتەن، خەلق ئۈچۈن قانغا غەرق بويالغان،

ئەجەل يېتىپ يەر ئاستىدا ئورۇن ئالغان،
رازى بوُلغا ۋەتەن، خەلق ئەلنىڭ دىلى .

لېكىن بىزنىڭ ئالىي تىلەك قېنى بوُلغون؟! ...
دېمەكچىمىز : «ئەلنىڭ دىلى بولسۇن پۈتۈن!»
ئوُنتۇلمىسۇن قان يىغلىغان كوُندۈز ۋە توُن،
يالغۇز بىزگە بەخش ئەمەس يىلان يىلى .

دۈشمەن يەنە بەختىمىزنى زەبۇن قىلسا،
خەلقىمىزنى بوُرۇنقىدەك يانجىپ قىرسا،
ۋەتەن، خەلق دېگەنلەرنىڭ باغرىن تىلسا،
رازى ئەمەس بىز سىلەردىن ۋەتەن ئېلى.

كاشكى ئەمدى بىز تىرىلىپ قايتا توُرساق،
سىزلەر بىلەن كوُرەشلەردە بىرگە بولساق،
بوُنداق يەنە قانچە قېتىم قوُربان بولساق،
بىزنىڭ تىلەك نەق شوُ ئىدى، بولماس ھېلى ؟! ...

كوُرەش قىلىڭ، قايتماڭ ھەرگىز يولىڭىزدىن!
جان ئايىماڭ، زەپەر كەتمەس قولىڭىزدىن!
قەست قىلسىمۇ دۈشمەن ئوُڭ ھەم سولىڭىزدىن ،
قورقماڭ، كەتمەس يېنىڭىزدىن بەخت دۆلدۆلى .

قوشۇلدۇق بىز مەھبۇسلارنىڭ ئەرۋاھىغا،
شاھىد بولدۇق سولانغاننىڭ «گوُناھىغا! ...» ،
ھەسرەت بىلەن كەتتى ھەقنىڭ پاناھىغا،
«ۋەتەن!» ئىكەن ئوُلارنىڭمۇ توُتقان يولى .

يەنە كەلدى ئارقىمىزدىن نوُرغوُن مەھبۇس،
ھاياسىزلار قوللىرىدا بولغان مەنھۇس [1] .

قلمايمز بز بۇنىڭ بىلەن دىلنى مەيۇس،
چۇنكى بوشاپ قالغىنى يوق ئەلنىڭ بىلى .

يەنە بۇمۇ بولسۇن سىزنىڭ يادىڭىزدا،
ئەۋلادىمز قالدى سىزنىڭ ئالدىڭىزدا ،
سىز ياتقاندا بىغەم مېھمانخانىڭىزدا،
ئوتى ئۆچۈپ، سورۇلمسۇن كۆككە كۇلى .

تۇل ـ يېتىممۇ ئىشكلەردە تەلمۇرمسۇن،
مەرھەمەتسىز پەلەك خارلىق كەلتۇرمسۇن،
ئۇلۇغ ـ كىچىك تىنىپ: «ئاھ!...» دەپ ئۇمتۇلمسۇن،
پەرياد چېكىپ بوغۇلمسۇن ئۇلار گېلى .

ئەي نىمشېھت، سەنمۇ قويما زۇلپىقارنى،
تاشلىۋەتمە پىراقىڭدا كۆيگەن يارنى .
يولاتمىغىن پاك تارىخقا نومۇس ئارنى،
بۇزۇلمسۇن بىز شېھىتنىڭ قۇرغان ئۇلى .

1947 ـ يىل مارت، غۇلجا

① مەنھۇس – يوق قىلىنغان، نابۇت قىلىنغان، ئۆلتۈرۈلگەن.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

خاتا

مەست ـ مۇستەغەرق بولۇپ غەپلەتتە ياتماقلىق خاتا،
يەنى غاپىللىق بىلەن ئۇيقۇغا پاتماقلىق خاتا.
يېمەك ـ ئىچمەك ھەممىنى ئۆز نەپسى ئۈچۈن توپلىۋېلىپ،
بىرگە توققۇز نەرق قويۇپ، پايدىغا ساتماقلىق خاتا.
ئامىمنىڭ ئىمانىغا قەست ئەيلىسە شەيتان لەئىن،
ئاسراپ ئۆز ئىمانىنى، كۆپتىن كۆز ئالماقلىق خاتا.
مەردسەن، ئەل بىرلەن ئۆل، بىللە تىرىل ھەم بىللە كۈل،
بىللە يىغلا، ئەلنى تاشلاپ چەتتە ياتماقلىق خاتا.
جان بىلەن تەڭ قولغا كەلگەن راھەتنىڭ قەدرىنى بىل!
چۈنكى مەغرۇرلۇق بىلەن ئەپسانە بولماقلىق خاتا!
خەلقنى دە، «تەۋرات» ئوقۇ «ئىنجىل» ۋەيا «قۇرئان» ئوقۇ،
نېمە قىلساڭ قىل، لېكىن نومۇسنى ساتماقلىق خاتا.
زارلىنىپ بىچارىلەر غەمدىن كۆزىگە ئالسا ياش،
ياش تۇرۇپ، يوشۇرۇن يۈرۈپ، پىنھاندا ياتماقلىق خاتا.
سەن يىگىت جايىڭدىن تۇر! مەزلۇم بولۇپ دەرد تارتمىغىن،
ئەر تۇرۇپ: «مەزلۇم!» دېگەن بەتنامنى ئالماقلىق خاتا.
گەر دېسەڭ جېنىم جاپاكاردىن جاپالار تارتمىسۇن،
كۆپكە باق ئەمما لېكىن، كۆك بۆككە باقماقلىق خاتا.
غەمخورۇڭ دائىم سېنىڭ غېمىڭنى يەپ زار قاقشىسا،
ئاڭلىماي گاستەك بولۇپ، تاماشا قىلماقلىق خاتا.
چۈنكى سەنمۇ ئەر ئۆزۈڭ، ئەردەك ئۇلۇغ مەردانە بول!
تەڭرىنى يادلاپ قويۇپ، تەدبىرنى قويماقلىق خاتا.

تەگرىنىڭ تەقدىرىنى ئىشلەشكىمۇ تەدبىر كېرەك.
تېرىماي «ئاش چىقمىدى!» دەپ ئۆسەك تاراتماقلىق خاتا .
«يارىتىشنى ھەق ياراتتى، يارىلىش ئۆزۈڭدىدۇر...»
بايقىماي كۆرۈپ تۇرۇپ قاپقانغا باسماقلىق خاتا .
ۋەدىگە تۇرماق ھەربىر ئادەمنىڭ شەرەپلىك شەنىدۇر .
باشتا بىر ۋەدە قىلىپ ئاخىرىدا بۇزماقلىق خاتا .
چارە يوق بۇزماسقا گەر چىقسا مۇخالىپتىن بۇزۇق،
تەندە جېنىڭ بار تۇرۇپ «ئەلھۆكمى» ئېيتماقلىق خاتا .
قەدىرلىك يۇرت، ئەل، ۋەتەنگە نىمشىپھەتنىڭ ئەرزى بۇ،
«داد» دېگەنلەر «دادىنى» دالدىغا قاقماقلىق خاتا.

1947ـ يىل ماي، غۇلجا

www.uyghurkitap.com

ئالدىدا

مەن نىگارىمنى كۆرەلمەي چەرخى بىداد ئالدىدا،
كېچە ـ كۈندۈز زار ئەيلەپ بولمىدىم شاد ئالدىدا،
كۆكسۈمە تاشلار ئۇرۇپ ھەم ئەيلىسەم داد ئالدىدا،
فاتىھە، ئىخلاس ئوقۇبان ۋىردى ئەۋراد [1] ئالدىدا،
بىر كۆرەرمەنمۇ يىلىنسام پىرى ئۇستاد ئالدىدا .

ئەي تىيانشان، توسما يارىمنىڭ جامالىن بىركۆرەي،
تۇغۇلۇپ ئۆسكەن يېرىمنىڭ تۇپرىقىن كۆزگە سۈرەي،
يولدا تۆھپە ئۇچۇن «باش قوي!» دېسە جاننى بېرەي،
توسما يولنى مەن بېرىپ دىلبەر بىلەن بىللە يۈرەي،
كۆنمىسەڭ، رەسۋا بولۇرسەن تىغى پەرھاد ئالدىدا .

ئەي سەنەم، مەندىن كۆڭۈلنى ئۈزمىگىن «كېچىكتى» دەپ،
ئاھ! ... ئۇرۇپ ھەسرەت چېكىپ بولالماين «زېرىكتى» دەپ،
شۇم رەقىبلەرگە مېنى تاشلاپ ھامان «تېرىكتى» دەپ،
ئويلىمايمەن ھېچقاچان رەقىب بىلەن «بىرىكتى» دەپ،
يىمىرىلۇر تاغدەك توسالغۇ ئادەمزات ئالدىدا .

يوللىغىن بادى سابادىن ھالى ـ ئەھۋالىڭ بىلەي،
دوستلىرىڭدىن ياردەم ئالغىن، مەنمۇ ھەم نۇسرەت تىلەي،
بۇ تىلەكتە جەۋرۇ مېھنەت كەلسە راھەت دەپ بىلەي،
شامدىكى پەرۋانىدەك بىشىڭنى دائىم چۆرگىلەي،
گۆر تىلەر دۈشمەنلىرىڭ سەن قەددى شەمشاد ئالدىدا .

مەن بارۇرمەن ئاقىۋەت تۇسالغۇنى بىتچىت قىلىپ،
دۈشمىنىمنىڭ گۆرىگە يەردىن ـ ھاۋادىن ئوت يېقىپ،
غارقىراپ كۆكتە ئۇچۇپ بۇلۇت مىنىپ قانات قېقىپ،
مۆككىلى تۆشۈك تاپالماي، قان يۇتار شۇندا رەقىب،
پۇت ـ قولىنى بوغقان گۇناھكارلارچە جاللات ئالدىدا.

ئۆزىگە رام قىلىسمۇ دۈشمەن تىغىلە قورقۇتۇپ،
پۇل بىلەن ئالداش بىلەن ۋە ياكى جادۇ ئوقۇتۇپ،
ئالدىنىپ كەتمە! ماڭا بولغان ئىشەنچىڭ يوقىتىپ،
دۈشمىنىڭنىڭ بېشىنى زاغۇ زۇغەن② گە چوقۇتۇپ،
مەن خىجالەتتىن چىقارمەن سەن پەرىزات ئالدىدا.

مەن يېتىپ بارغۇچە ئۇندا سەنمۇ مەيۇس ياتمىغىن،
مېنى «كەلمەس» دەپ ئۈمىدسىزلىك لېيىغا پاتمىغىن،
تاقىتىڭ بارىچە تەۋرەن، كۈرەشىڭ توختاتمىغىن،
ئالدىنىپ دۈشمەن سۆزىگە نومۇسنى سەن يوقاتمىغىن،
ئەلنىۋر قاپقانغا ئاخىر تۈلكە سەييياد ئالدىدا.

بىلمەن سەندە رەقىبكە بېرىلىشتىن يوق ئەسەر،
ئالدىنىپ قالما رەقىبكە، ئاقىۋەت بېشىڭ كېسەر،
تاپسا پۇرسەت بىر كۈنى، شەك يوقكى مۇڭگۈزسىز ئۆسەر،
مەن كۈرەشنى تاشلىمايمەن ئۆلسەم ئەۋلادىم ئۆسەر،
ئىنتىقام دەۋاسى قوزغالغاي شۇ ئەۋلاد ئالدىدا.

ۋاخ يېقىندۇر سەۋر قىل، دۈشمەن يۈرەكنى تىلسىمۇ،
ۋەھشىي ھايۋانلار كەبى غۇنچەڭنى قۇربان قىلسىمۇ،
گەرچە بوغۇزۇڭدىن زۇلۇم قارمىقىدا ئىلسىمۇ،
ئادەم ـ ئىنسان كۆرمىگەن قاتتىق زۇلۇملار قىلسىمۇ،
نا ھەقىقەتلىك زەبۇندۇر، ئاخىر داد ئالدىدا.

ئەي كۇچا، ئاقسۇ، خوتەن، قەشقەر تولا قان يىغلىما!
دۈشمىنىڭدىن زارلىنىپ، ئوتلۇق يۈرەكنى تىلغىما!
مىنى كۆپ «كىچىكتى» دەپ باتناپ، بويۇنىنى تولغىما!
دىلنى ئۈزۈپ، مەيۈس بولۇپ پاك تارىخىڭنى بۇلغىما!
ئىنشائاللا، تېز بارۇرمەن چەرخى بۇنياد ③ ئالدىدا.

مەن بارۇرمەن يەر ھاۋادىن، تەگرىتاغدىن ئۆتۈپ،
مەن بىرىشقا ۋەدە قىلغان ئانت ئىچىپ قۇرئان تۇتۇپ،
مەن بارۇرمەن دۈشمىنىڭنى تەسلىم قىلىپ ھەم يوقىتىپ،
بارىمەن ياتماي پىراقتا: «ئاھ! ...» ئۇرۇپ قانلار يۇتۇپ،
ئەركىسىزلىك بەك نومۇستۇر ھۆر ۋە ئازاد ئالدىدا .

يارغا يەتمەك ئاسان ئەمەس جان بىرۇر يا، جان ئالۇر،
دىلرەبا ۋەسلىگە ئاشىق قانچە قۇربانلار چالۇر،
بۇنداق ئاشىقلاردىن ئەبەت دۇنياغا مەشھۇر نام قالۇر،
بۇنداق ئاشىقلار مۇھەببەت سازىنى تىنماي چالۇر،
نىمشىبھىتلارمۇ تىرىلگەي سازى ئىمداد ئالدىدا .

1947- يىل نويابىر، غۇلجا

① ۋىردى ئەۋراد - دۇرۇت
② زاغۇ زوغەن - قاغا - قۇزغۇن
③ چەرخى بۇنياد- مەۋجۇت دۇنيا

خەت

چىن مۇھەببەتلىك كۆڭۈلدىن مەن يازاي يارىمغا خەت،
دەردى ھىجران ئوتىدا قالغان ئۇ دىلدارىمغا خەت.
ئاپتاپ ھۆسنۈڭگە تەشنا سەن پەرىنىڭ ئىشقىدا،
مۇپتىلا قىلغان جىنىمنى روزى رۇخسارىمغا خەت.
گەرچە مەن مەجنۇن دېسەم تۇرغان يېرىم دەشت چۆل ئەمەس،
جەننەتۇل پىردەۋسدىن [1] ئول كۆزى خۇمارىغا خەت.
لەيلى دەپ ئېيتاي دېسەم، لەيلى نېچۈك چۆلدە ياتۇر،
شۇم بوران - چاپقۇن چۆل ئەتكەن بەلكى گۈلزارىمغا خەت.
كۆيمىكىمدىن تاڭ قالۇر پەرھاد، لېكىن مەن تاغدا ئەمەس،
ئۇخلىماي تۈنلەردە ياد ئەتكەن ئۇ بىدارىمغا خەت.
سېنى «شېرىن» دەپ ئەگەر ئېيتسام مۇناسىپ بولمىغاي،
خۇسراۋ زۇلمىدىن خارابلاشقان ئۇ بازارىمغا خەت.
ۋاھ... دەرىخا، ئويلىسام ئۆتمۈشتىكى ئاشىق ئىشىن،
چۆلدە ئاشىقلار يازاردى باغدا رەيھانىمغا خەت.
بۇ نېچۈك ھالدۇر يۈرەر مەشۇقى سەرگەردان بولۇپ،
باغۇ - بوستاندىن يازارمەن سۆيگۈ دەپ زارىمغا خەت.
تۈندە ئاي بەرمەكتە دېرەك يارىمنىڭ جامالىدىن،
ئاي ئۆزۈڭ يەتكۈز بېرىپ مەندىن ۋاپادارىمغا خەت.
كاج پەلەكنىڭ قانچە قىلسا ئۆتمىگەي گال كارتىرىسى [2]،
ھېچ كېسەلمەس مەن ئەگەر يازسام شېكەر خارىمغا خەت.
ئاپئاق بەدەن قىز تاقسا مەرۋايىت بويۇنچاق تىزىپ،
چىلشىرىڭدىن بەلگە دەپ، يازسام پىداكارىمغا خەت.

نەرە تارتسام تەڭرىتاغدىن چىقسا غارقىراپ سادا،
گۆلدۈرى كۆكتەك بولۇپ يەتسۇن دىل ئەسرارىمغا خەت،
ھور بولۇپ ئاھىم ھاۋانى قاپلىسا ئوتلۇق تۇمان،
«يەر يۈزىن بوشات!» دېگەندەك تەگدى ئەغيارىمغا ③ خەت.
نىمشېھىت تويماس ھاياتنىڭ ئىشقىغا تارتسا ئەلەم،
چۈنكى قەلبىمدىن «ۋەتەن» دەپ ئالدى ئىقرارىمغا خەت.

1947 ـ يىل دېكابىر، غۇلجا

① جەننەتۇل پىردەۋس ـ سەككىز جەننەتنىڭ بىرى
② كارت ـ تۆمۈردىن ياسالغان باللار پىچىقى
③ ئەغيار ـ غەيرىي

قەلەمنىڭ توۋىسى

كەچۈر ۋەتىنىم تارىخىمنىڭ قارىسىنى،
ساقايتۇرغىن يۈرىكىمنىڭ يارىسىنى.

مېنىڭ ئىشىم ئەزەلدىن ئىدى ھەقنى يېزىش،
بەش - ئون يىلدىن ئىشىم بولدى «ئورا» قېزىش.

سېنى سۆيگەن ئەۋلادىڭنى «خائىن!» دېدىم،
«ۋەتەن!...» دېسە، «قاراڭغۇ ئۆي جايىڭ!» دېدىم.

تىنچ - خاتىرجەم ياتقۇزمىدىم ھېچ ئادەمنى،
بەختىن بۇزۇپ، يوللاپ پىغان ۋە ماتەمنى.

ھەقىقەتچى بولسا ھەركىم يا زىيالىي،
كېچە - كۈندۈز مەندىن قورقۇش بولدى ھالى.

«دېھقان» دېسە يازدىم ئاڭا تۈرلۈك تۆھمەت،
خوتۇن، ئوغۇل - قىزلىرىغا سالدىم كۈلپەت.

«نېسەن» [1] گە دەپ يازدىم ئۇنىڭ بار - يوقىنى،
شۇنداق بوغدۇم خەلقلەرنىڭ ھوقۇقىنى.

سودىگەرنى تۇنجۇقتۇرۇش تېخى ئوڭاي،
«پېڭجا» [2] دېسەم سارغىياتتى گۈلدەك چىراي.

ئالىملارغا «خۇراپىي» دەپ توقۇپ توقۇم،
ھاپىزلارغا خەلق يىغدى دەپ ئاتتىم ئوقۇم.

ئەلنى بوغدۇم ئەركىنلىكنى دەم ئالدۇرماي،
چوڭراق تىنسا سولاپ قويدۇم بىر سۆز سورىماي.

«سۆزلىگەننى تىلدىن تۇتۇپ ئاسسۇن!» دېدىم،
«شۇك تۇرغاننى گاڭزىلارغا باسسۇن!» دېدىم.

ئىلدام ماڭسا ئەمر قىلدىم: «كېسىلسۇن ئاياغ!»
ئاستا ماڭسا سېلىنسۇن دېدىم: «قاتتىق تاياق!»

دېمەك، مەندىن ھېچكىم ئامان قالغىنى يوق!
نەگە بارسا ئايىغىغا قازدىم قۇدۇق.

ھېچبىر كىشى ھەقىقەتنى دېيەلمىدى،
مەندىن ئامان قېلىشنىمۇ بىلەلمىدى.

نېمە يازسام «ياخشى!» دېدى قورقۇپ خەلق،
شۇنىڭ ئۈچۈن خەلققە سالدىم سانسىز سېلىق.

بۇ توغرۇلۇق ھېچكىم سوئال بېرەلمىدى،
كۆپچىلىك خەلق ھەقىقەتنى سۆزلەلمىدى.

قانداق قىلسۇن سۆز قىلىشقا چارىسى يوق،
«لام ـ جىم» دېسە جايى زىندان ياكى بىر ئوق.

يۈرىكىمگە ياكى خەنجەر سالالمىدى،
خەلقىمىزمۇ بۇ ئەھۋالغا چىدالمىدى.

ئاخىر بولماي بىرلىكتە خەلق قوزغىلىشتى،
«ئازادلىق!» دەپ ھەق مەيدانىغا چىڭ ئۇيۇشتى.

ئشقا ئاشتى خەلقلەرنڭ بۇ تلكى،
ئازاد بولدى بۇ ئۆلكنڭ بر بۆلكى.

خجل هازر ۋەتەن سېنڭ ئلكڭدمەن،
«توۋا» قلدم، ئەپۇ قلغن ئالدڭدمەن.

نەچچە يللق قلمشتا مەن جنايەتكار،
يۈزۈم قارا شەرمەندە هەم خيانەتكار.

«توۋا» قلدم كەچۈر ۋەتەن، كەچۈر ۋەتەن! ...
چۈنكى مەن بر قۇرۇق تۆمۈر، جانسز بەدەن.

بەلكى مېنى هەر تەرەپكە ئشلەتكەن قول،
شۇ قولنمۇ هەركەتكە كەلتۈرگەن پۇل.

بەلكى جاننڭ تانابىنى تارتپ قويغان،
بۇ ئۈچگە شۇ ئشلارنى ئارتپ قويغان.

مېنڭ توۋام كنايدۇر يازغۇچدن،
ئاقچنى دەپ هەقىقەتتن ئازغۇچدن.

ئازاد بۈگۈن نمشېھتنڭ ئلكدمەن،
ۋەتەن سۆيەر خەلقچلنڭ سلكدمەن.

1948 ـ يىل يانۋار، غۇلجا

---

① نسەن ـ مال ـ مۈلكنى مۇسادرە قلش

② پڭجا ـ توختام باها

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىكىر ئامبىرى

ئايرىلدىم

ۋاپا دۇنياسىدا مەغرۇر شۇڭقارىمدىن ئايرىلدىم،
مۇرۇۋۋەت بوستانى يېنىدا گۈلزارىمدىن ئايرىلدىم،
سۆيۈملۈك جان ئانام، يەنى جىگەر زارىمدىن ئايرىلدىم،
زاماننىڭ كاجلىقىدىن جەبىر ئىلە يارىمدىن ئايرىلدىم،
ئۆيۈم، ئۆسكەن يېرىم ھەمدە ماكان ـ جايىمدىن ئايرىلدىم .

خەلقنىڭ غەيرىتى كۆپتۇر، ئۈمىدنى زادى ئۈزمەيمەن،
شەرەپلىك تارىخىنى قارىلاپ مەن ئەھدى تۈزمەيمەن،
يەنە ۋەتەن خەلقىمنىڭ ئەھدىسىنى ئەسلا بۇزمايمەن،
پەقەت گەپ بىر، ياش تۆكمەيمەن، سۆزۈمنى ھەمدە سوزمايمەن،
كۈرەش مەيدانىدا قادىر ئېلى جانىمدىن ئايرىلدىم .

ئۈمىدىم كۆپ بۇ دۇنيادىن قىلۇرمەن تاغنى تارغاقتەك،
رەقىبنىڭ پوستىنى ئاشلاپ، تۈلۈم ئەيلەيمەن ياغاقتەك،
هارام قان ئىچكۈچىلەرنىڭ تىلىپ باغرىنى باغاقتەك،
سۇغارسام تىللىرىنى ئاجىز قىلىپ قەلبىنى «قاماق» تەك،
دېمەسمەن دەل شۇ چاغدا گۈل ـ گۈلىستانىمدىن ئايرىلدىم .

ئەدەپسىزلىك دېمەڭ، دوستلار، مېنىڭ دەۋرىم چىندۇر،
زەھەرلىك ئەجدىھانىڭ نەشتىرىن ئېلىشمۇ مۇمكىندۇر،
تىلەكمگە قوشۇلغان دەردمەندۇر، ھەمدە مۆمىندۇر،
يېرىم مۇنبەت، ھوسۇلى مول، نېگە ئەل ئاچ ۋە مىسكىندۇر،
ئاسارەت كوچىسىدا مەن يېگەن نانىمدىن ئايرىلدىم .

جاھان ئەھلىگە ئوخشاش يەر يۈزىدە مەنمۇ ئىنسانمەن،
تىرىكلىكتىن ئەسەرلەر قالدۇرۇشقا ھەم تىرىشقانمەن،
تېخى ئۆز ۋاقتىدا دۇنيا بېشىغا تاجلار قىسقانمەن،
نېمە بولدى، بۇ كۈنلەردە زۇلۇم ئىلكىدە ۋەيرانمەن؟!
ئەجەب خارلىقتا قالدىممەن، يېرىم جانىمدىن ئايرىلدىم.

تىلەكىمدۇر تەڭرىدىن، كەتمىگەيمەن ئۇشبۇ دۇنيادىن،
يوقاتماي پاك يېرىمدىن تىرىكتاپلار بىخى بۇنيادىن [1]،
تەلەپ قىلماي تېخى ئاندا زۇلۇم چەككەن خەلق دادىن،
جاھان ئۈنۋانىغا يازدۇرمايىن ئاخىر ئېلىم ئاتىن،
دېگەيمەن شۇندا ھەم: «ساتقۇن تىرىك تاپىم» دىن ئايرىلدىم.

ئېلىم ھوشيارلىقتا، ئېھتىياتتا باسسا ھەر يەرنى،
زەئىپلەرمۇ تەۋەللۇت ئەيلىسە رۇستەم سۈپەت ئەرنى،
ئىككىنچى كۆرمىسە خەلقىم بۇ كۈندەك ئەسكى مەزھەرنى [2]،
كۆرۈپ خەلقىم سۆيۈنسە ئۆز ئىچىدىن تۈزگەن ئەسكەرنى،
دېمەيمەن شۇندا كەتسەم ئەمدى دۇنيايىمدىن ئايرىلدىم.

مىراس قىلسام تېخى ھەم شۇندا ئەركىنلىكنى ساقلاشنى،
بۇ ئۆتكەن نەچچە يۈز يىللىق قارا تارىخنى ئاقلاشنى،
ئەمەلدە ھەممە بىرلىك باراۋەرلىكنى ياقلاشنى،
ئۆگەنسە خەلقىمىز تارىخنى ئوڭدىن ۋاراقلاشنى،
بۇ ئىشلاردىن بۇرۇن ئۆلسەم، مەن ئارمانىمدىن ئايرىلدىم.

ئەجەب ياتتۇق ئاسارەتتە، پەلەكتىن ئاشتى «ۋاي دادلار!»
قۇلاق سالمايدۇ بۇ زالىم، تامام خەلق قىلسا پەريادلار،
ياۋايىدۇر ئۇ، بىر ئادەم سۈرەتلىك ۋەھشىي جاللاتلار،
ئەزىز جانلارنى قۇربان ئەيلىمەكتە بەلكى سەيياتلار،
بۇ شۇم قۇشلارنىڭ زۇلمىدىن چىمەنزارىمدىن ئايرىلدىم.

قۇتۇلماق ئىزدىگەن جانلار قېنى دەريا كەبى ئاقتى،
ئۇنىڭ تەۋەلىرىگە زۇلۇمنىڭ قايتا ئوتلىرىن ياقتى،
ۋاپاسىز شۇم پەلەك ھەم شۇنچە چاغ سول كۆز بىلەن باقتى،
ئىلىم قەلبىدە ئورناشقان ساداقەتلىك ئۆيىن چاقتى،
شۇنىڭچۈن قۇل بولۇپ مەن دەردكە دەرمانىمدىن ئايرىلدىم.

چىدىيالماي ئاخىر قۇللۇققا قارشى قايىندى ۋىجدان،
جىگەرلەر لەختە ـ لەختە ھەم يۈرەككە تولغان ئەردى قان،
جىنازا ـ گۆر ـ كېپەن قىلماي يىغىشتۇرغاچ قارا زىندان،
باراۋەرلىك ساداسىغا قوشۇلماي قالمىدى بىر جان،
كىرىپ مەنمۇ بۇ يول ئىچرە كاساپاتىمدىن ئايرىلدىم.

بىرىپ ئېيتقىن، سابا، خەلقىمگە غەپلەت ئۇيقۇدىن تۇرسۇن!
جاھان خەلقىگە ئوخشاش ھۆرىيەتتىن بازار قۇرسۇن!
ئېزىلگەن ھەممە مىللەتنى بۇ بازارغا ئۇيۇشتۇرسۇن!
چۈشەنمەسلىككە يول قويماي، تۇرۇپ بىر ـ بىر تونۇشتۇرسۇن!
يېقىن تارتسۇن كىشىنى، ئېيتسا ئەزايىمدىن ئايرىلدىم.

قوبۇل تۇت، ئەھلى دەردمەن، نىمشېھتتىن ئۇشبۇ بۇيرۇقنى!
يوقات تېز بۇ زېمىندىن مۇستەبىتنى ھەمدە قۇيرۇقنى!
تام قوشناڭدىن سوراپ بىل، ئەمەلدە يول ۋە يورۇقنى!
كۆرەش بازاردا يوق ئەيلىگىن باشتىكى بۇ خورلۇقنى!
تولا ئۇخلاپ قارا باسقاچ قەدىردانىمدىن ئايرىلدىم.

1948 ـ يىل فېۋرال، غۇلجا

① بىخى بۇنيادىن ـ بىخ ۋە يىلتىزى
② مەزھەر ـ دەھشەتلىك سەت كۆرۈنۈش

غەزەل

تەنە ئۇرماڭ، ئەي قېرىنداش، تاڭ يورۇشىنىڭ ئالدى بۇ،
ئاتسا تاڭ، كەتسە قاراڭغۇ، ئاپتاپقا روبىرو.

تۈندە ئۇچقان شەپەرەڭنىڭ كۆزى بولسا نابىنا،
تۈندە جەۋلان ئەيلىگەن جىن ئىستىسە ئەلدىن پاناھ.

ئىنتىزارمەن بۇ يورۇق تاڭ تېز ۋۇجۇدقا چىققۇسى،
يوق بولۇر تۈنلەردە يوتقان ئىچرە جىنلار قۇتقۇسى.

قىلما ئازاد بۇلبۇلۇڭنى «ئۇچمىدىڭ!» دەپ تەنە بەند،
چۈنكى ئازادمەن، قېرىندىشىم قەپەسلەر ئىچرە بەند.

قۇتقۇزۇش بۇرچۇم مېنىڭ قاراڭغۇ زىنداندىن ئۇنى،
بۇ تىلەككە يەتمىگۈچە ئۇخلىمايمەن بىر تۈنى.

سۇندى مەنھۇس شۇم قەپەستە نەچچە بالداق زور بىلەن،
بېكىتەلمەي قالدى سەيياد نا ئۈمىد ھەم تور بىلەن.

جانغا ئاپەت بۇ ھاياتلىق، قالسا قارداش قۇل بولۇپ،
لايىق ئەمەس بىزگە خۇشال سايرىماق بۇلبۇل بولۇپ.

ئەي قېرىنداش، ۋەھىمىدىن يىغما ئىلكىڭ بۇ زامان،
مېنى كۆرمەك ئىستىسەڭ ئال قولۇڭغا زەپىران.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

رازى ئەمەس راھتمگە ئەلنى ئازاد ئەتمسەم،
توختمايمەن بۇ كۈرەشتن تا ـ ئۈمدكە يەتمسەم .

چۈنكى قۇدرەت، شانۇشەۋكەت، ئارزۇ ـ نومۇس مەندە بار،
نەچچە ۋاقتتن يۈز ئۆرگەن بەخت ـ تەلەي ئەمدى يار .

ماڭا قۇللۇق بەك ئۇياتتۇر «ئاھ!...» ئۆتمۈشتن پاناھ،
ئابرۇيۇم بولدى قۇربان، بۇ نە يەڭلغ زور گۇناھ .

ئۆرتدى دلنى زۇلۇمنڭ دوزخي دۇنيادا، ئخ،
زۇلمى برلەن ھەم يۈرەككە «سەۋرى» دن سانجلدى زخ .

ۋاي، دبمەسلك پەرز ماڭا، يارسا كۆكرەكنى زۇلۇم،
نا رزالق چوڭ گۇناھتۇر، گەرچە بەخش ئەتسە ئۆلۈم .

بەلكى ئەۋلادلارغا مننەت، گۆر ـ كپەندن يوق غمى،
ھەم جنازا كۆتۈرۈشكە لازم ئەمەس ئادمى .

تېخى ئەۋلاد مال بۆلۈشمەك، تەقسم ئەتمەكتن خالاس،
چوڭ مراسخور بولدى «نسەن» خەلقتە بر پۇل ئۇخلماس .

سەنمۇ بۇندن ئاز مۇقەددەم مەندن ئۆتەر خار ئدڭ،
گۈل ـ گۈلستان سۆزى قايدا، ياپرقغا زار ئدڭ .

قايسى چاغ تۇغدى قۇياش، تۇتتى قولۇڭنى پاسبان،
بەس شۇ سائەت بولدى ئازادلق ساڭا ئۇنۋان ـ داستان .

ئستكمدۇر سەن كەبى ئازاد ياشاش گۈلشەندە شاد،
دەل شۇ مەقسەت ئۈستدە قلماقتمەن تنماي جھاد .

ئىنشائاللا، ئەمدى بىغىم ئىچرە ياشنار لالە ـ گۈل،
بولمىغاي بۇلبۇل سىغىنزغانىغا، قاغىغا ئۇ چاغدا قۇل.

كۆر چەۋەنداز يەر بۆشۈكتە مەڭگۈ ئۇيقۇ باشلىغاي،
گۈل ۋە بۇلبۇل نالە زارىن شۇندا بىر يوق تاشلىغاي.

نىمشىبھتمۇ جامى مەغرۇردىن سادا ـ ئىلھام ئالار.
ئەل تىلىكى بىرلە شۇ چاغ چۇستىگە مىھمان بولار.

1948 ـ يىل ماي، غۇلجا

مەرسىيە

– ئەخمەتجان قاسىمى ۋاپاتى مۇناسىۋىتى بىلەن

نېمدەپ قىلاي، ئەي كاج پەلەك، ھېكايىتىڭنى ؟!
ئەلگە قىلاي ئەمدى سېنىڭ شىكايىتىڭنى !
كۆرگەنمۇ خەلق بىرەر قېتىم ئىنايىتىڭنى ؟!
تاشلارسەنمۇ قىلىپ كەلگەن خىيانىتىڭنى ؟!

قايسى بىرلەر يوقسۇزلۇقتا جاپا چەككەن،
قايسى بىرلەر شۇم قۇشلارغا بويۇن ئەگكەن،
گاھى گۈلگە باھار بولماي ئۆششۈك تەگكەن،
كۆرسەتمىگەن بىزلەرگە سەن ھالاۋىتىڭنى! ...

قىلماق بولۇپ گاھى بىراۋ چۆلنى بوستان،
تىكىپ كۆچەت قىلسا يېڭى گۈل – گۈلىستان،
يوللىدىڭ سەن توسالغۇ بوپ جۇت – زىمىستان،
كىم بىلمىسۇن سېنىڭ بۇنداق جىنايىتىڭنى ؟!

بۇنداق قىلىش ئەسلى سېنىڭ ئادىتىڭدۇر،
ئۆزلۈكۈڭچە ياساپ ئالغان سائادىتىڭدۇر .
يا ئۆزۈڭچە قىلغان بىرەر تائىتىڭدۇر،
كىملەر سۆيسۇن سېنىڭ بۇنداق ئالامىتىڭنى ؟!

گاھى بىرنى ئاتىسىدىن ئايرىپ قىلىپ،
يا مېھرىبان ئانىسىدىن قايرىپ قىلىپ،

يېتىملىكتىن قانچىلارغا كۆلپەت سېلىپ،
تىكلەرسەنمۇ ئېيتچۇ ئۆزۈڭ ئىناۋىتىڭنى؟!

بىرنەچچىلەر: «ئاھ... بالام!...» دەپ ئوتلار ياقار،
خەستە بۇلبۇل سۆيگەن باغنى قانداق تاپار؟!
بېلىق سۇدىن ئايرىلغاندەك ھوشسىز ياتار،
سۆزلەر ھەركىم ھەر كۈن تۈرلۈك مالامىتىڭنى!...

بۇ ئىشلىرىڭ ئەل ئارىلاپ بولار ئىدى،
خەنجەرلىرىڭ يۈرەكلەرنى تىلار ئىدى،
كۆز ياشلاردىن كۆلدەك نەپسىڭ تولار ئىدى،
ۋادەرىخا، ئۇنتۇدۇڭ سەن ئادالىتىڭنى!

چۈنكى بۈگۈن ھەممىگە تەڭ قايغۇ سالدىڭ،
كارابىمنى سۇدىن ئېلىپ لايغا سالدىڭ،
ئۆلكىمىزنىڭ خەلقىن بىردەك ۋايغا سالدىڭ،
كىم بىلمەيدۇ سېنىڭ بۇنداق ئاداۋىتىڭنى !؟...

تۇيۇقسىزدىن سالدىڭ بۈگۈن بىزگە ماتەم،
«قايدا كەتتىڭ، ئەخمەتجان؟!...» دەپ ھەممە ئادەم.
ئاھ!... جىگىرىم، قېرىنداشىم قاسىم زادەم.
قىزغاندىڭمۇ بۈگۈن بىزدىن ھىدايىتىڭنى ؟!

بىزلەر ئىدۇق كۆپ زاماندىن «قۇلنىڭ قۇلى»،
توزار ئىدى باھار بولماي ئەلنىڭ گۈلى،
سايرىيالماي ئۆتەر ئىدى ھەم بۇلبۇلى،
كۆرستىشكە باشلىغانتىڭ ماھارىتىڭنى!

تىللار كېسىك، كاناي بوغۇق، دىللار ئۆزۈك،
شۇنداق كەلگەن ئەگەرى يوللار بولماي تۈزۈك.

ئەمدى بولاي دېگەن چاغدا ھاۋا سوزۇك،
كۆرەلمىدىڭ قىزىل گۈلدەك مالاھىتىڭنى.

ئۆلكىمىزدە قورماق بولۇپ يېڭى گۈلباغ،
خەلقىمىزنى قىلغانىدىڭ ئەجەب خۇشچاغ.
شۇم خەۋەردىن يۈرەكلەرگە ئورنىدى داغ،
بىھوش بولدۇق يوقاتقاچقا سالامىتىڭنى.

ھەربىر سۆزۈڭ يۈرەكلەرگە داۋا ئىدى،
ئابۇ ھاۋاغا خۇشخۇيلۇقۇڭ ناۋا ئىدى.
سەندەك دانا ئۆلكىمىزگە راۋا ئىدى،
«ئاھ، ھەسرىتا!...» كۆرەلمەيمىز ساماھىتىڭنى.

شۇم قۇشلاردىن باغنى ئازاد قىلغانىدىڭ،
يىرتقۇچلارنىڭ يۈرەك ـ باغرىن تىلغانىدىڭ.
زەھەر تىلىن قارماق بىلەن ئىلغانىدىڭ،
كۆرگەندۇق سېنىڭ قانچە كاراماتىڭنى.

بەخت ئۇرۇقىنى تەرگەنىدىڭ ئۆلكىمىزگە،
ئورتاق ئىدىڭ يىغىمىز ھەم كۈلكىمىزگە،
كاشكى بولساڭ كۆتۈرەتتۇق يەلكىمىزگە،
ئۇنتۇمايمىز ئۆمۈرۋايەت جاسارىتىڭنى.

قانداق قىلاي ئاھ! ... جۇدالىق سەندىن بۈگۈن،
پىراقىڭدا قان يىغلىسام كۈندۈز ۋە تۈن،
زەرداب بولغان يۈرەك بولار قانداق پۈتۈن؟!
خەلق قويۇردى بۈگۈن سېنىڭ قىيامىتىڭنى.

ياش گۈل ئىدىڭ، غۇنچە ئىدىڭ ئېچىلمىغان،
چېچەك ـ مونچاق بولۇپ تېخى چېچىلمىغان،

بويۇڭغا تون ئۆلچەپ تىخى پىچىلمىغان،
كۆن ـ تۈن يازسام تۈگىمەيدۇ رىيازىتىڭنى.

تۇتتى ئەجەل كۆكتە ئەمەس، يەردە ئەمەس،
تۇمان بۇلۇت ئارىسىدا يولۇقتى بەس.
جەسىتىڭنى تاپماق بىزگە خوپ بولدى تەس،
يادلىغانسەن جان ئۇزەردە ۋىلايىتىڭنى.

سىنىڭ ئەزىز تىنىڭ قالغان بولسا چۆلدە،
تاغ ـ داۋاندا دىڭىز بويى ياكى كۆلدە.
تاپارمىز بىز ئىزدەپ يۈرۈپ ئويدا ـ دۆڭدە،
قىلارمىز بىز ئاخىر سىنىڭ زىيارىتىڭنى.

بۇندىن كىيىن دىدارىڭغا قانالمايمىز،
قەبرەڭ ئۈزرە گۈللەر ياپماي تۇرالمايمىز.
«قازا...» دىمەي باشقا چارە تاپالمايمىز،
ئەمما قولدىن بەرمەيمىز بىز پاراستىڭنى.

يىشىڭ كىچىك ئىدى، لىكىن تەدبىرىڭ ئۇلۇغ،
ھەربىر ئىشقا پاراستىڭ ئىدى تولۇق.
كۆتكەنىدى خەلق سەندىن يورۇقچىلىق،
ئارمان بىلەن تاشلاپ كەتتىڭ سابائىتىڭنى.

ۋەدە بەرگەن خەلق سىنى ياقلايمىز، دەپ،
كۆز قارىسى كەبى سىنى ساقلايمىز، دەپ.
سىزنىڭدا تارىخ بىتىن ئاقلايمىز، دەپ،
ئىلىپ كەتتىڭ ئۆزۈڭ بىلەن شاپائىتىڭنى.

باقالمىدىڭ نارەسىدە پەرزەنتىڭگە،
شىرىن كەبى يىغلاپ قالغان دىلبەندىڭگە،

هاياتنى بەخش ئەتكەن پەيۋەندىگگە،
چۈشتە كۆرەر ئەمدى ئۇلار گۈل قامىتىگنى.

گاھى بىھوش، گاھى ھوشيار تۇغقانلىرىڭ،
قاچان ئەستىن چىقار كۈلۈپ باققانلىرىڭ،
مۇھەببەتتىن پىستە ــ مىغىز چاققانلىرىڭ،
قەدرىلەيمىز ئەمدى سېنىڭ شىجائىتىگنى.

ھەر ئىشتا سەن خەلق غېمىن يېگەنىدىڭ،
خىتاب قىلىپ: «ئويغان، خەلقىم!...» دېگەنىدىڭ.
ھەر سۆزۈگدە بىزگە ئىلھام بەرگەنىدىڭ،
ئەمدى بىلدۇق سېنىڭ ھەربىر ئىشارىتىگنى.

سەن، دۈشمەننىڭ ھىيلىسىنى پاش ئەيلىدىڭ،
كۆزلىرىنى كۆرەشلەردە ياش ئەيلىدىڭ.
بىرلىك سەپىنىڭ ئۇلىن گاڭ ــ تاش ئەيلىدىڭ،
بىز ئۆگەندۇق سېنىڭ تۇتقان سىياسىتىگنى.

ئەل دۈشمىنى ساڭا قانچە قەست ئەيلىگەن،
ئىشىڭ ھەقچۈن تەگرىم ئۇنى پەست ئەيلىگەن.
ھەر ئورۇندا سېنى زەبەردەست ئەيلىگەن،
ساقلايمىز بىز سېنىڭ سۇنماس ئىرادىتىگنى.

ھەممىگە تەڭ كەلدى بۈگۈن دەرد بىلەن غەم،
چارە يوقتۇر باشقا چۈشتى ئېغىر ئەلەم،
تارىخىگنى يازار دائىم ئالتۇن قەلەم،
ھۆرمەت بىلەن ساقلايمىز بىز ئامانىتىگنى.

تېنىڭ كەتتى، لېكىن روھىڭ بىزگە يولداش،
ھەر سائەتتە، ھەر مىنۇتتا ئىشتا قولداش.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پېكىۋ تارىيسى

مەيۈسلەنمە، سەن ئېلىڭدىن، ئەي ۋەتەنداش،
هېچ بۇزالماس شەيتان سېنىڭ ئىمارىتىڭنى .

بوشقا كەتمەس بىزگە بەرگەن تەربىيىتىڭ،
قۇلاقتا بار سېنىڭ قىلغان نەسىھىتىڭ .
ئورۇندىلار ئەلگە قىلغان ۋەسىيىتىڭ،
ئۆزۈڭ شۇنداق ئۆگەتكەنىڭ جامائىتىڭنى .

قانمىغاندى خەلق سېنىڭ جامالىڭغا،
تەشنا ئىدى يەنە كۆپلەر نىھالىڭغا .
يەتكۈزمىدى پەلەك سېنى كامالىڭغا،
ئاڭلاش ئۈچۈن مۇشتاق ئىدۇق پاساھىتىڭنى .

ئەي نىمشېھىت، دۇنيادا هېچ كامال بارمۇ ؟!
«مەرسىيە» دىن ئۆزگە ئىشقا ماجال بارمۇ ؟!
«سەبرى» دېمەي بۇ قىسمەتكە ئامال بارمۇ ؟!
قەدىردانغا يوللا بۈگۈن ۋاكالىتىڭنى ! ...

1949ـ يىل 5 ـ نويابىر

www.uyghurkitap.com

ئالدىدا

ئۆزگە جانان نە كېرەكتۇر بىر پىداكار ئالدىدا،
لەۋلىرى گۆھەر نىسار ئەتكەن شېكەر خار ئالدىدا،
سايرىسام بۇلبۇل سۈپەت تۈن ـ كۈن ۋاپادار ئالدىدا،
ئەرزىگەيمۇ نالىشىم ئول كۆزى خۇمار ئالدىدا،
يۈزى گۈل، سۆزى ھەسەل شوخى ستەمكار ئالدىدا .

بولسا مەجنۇن قەلبىگە لەيلى ۋىسالىدىن ئارام،
قانچە يىل «ۋامۇق» ئېقىپ «ئۇزرا» دېسە مەقسەت مۇدام،
ياكى پەرھاد كۆڭلىدە شىرىنغا قىلسا ئېھتىرام،
ماڭا ئۇ روھى ئانارىدىن باشقىسى بولسۇن ھارام،
ھېچ گۈزەل كۆزگە كۆرۈنمەس ئول گۈزەل يار ئالدىدا .

يول تاپالماي نەچچە يىللاردىن قاراڭغۇ تۈن ئارا،
ئول سەنەمنىڭ ئىشقىدا ھەر كۈندە يۈزمىڭ ماجىرا،
ئاقىۋەت بولدى رەقىبلەرنىڭ ئۆيى ماتەمسەرا،
شۇم لەئىن شەرمەندىلىكتىن بولدى ئاخىر يۈزى قارا،
شادلىقىمدىن ئېيتايىن ئەرزىمنى گۈل يار ئالدىدا .

تاڭ قېتىپ پەرۋانە قالسۇن ئۆرگىلەي بېشىڭنى جان،
ھەم ۋىسالىڭ شەربىتىدىن نۇش ئېتەي كۆرسۇن جاھان،
خۇددى مەستتەك سىر تۆكۈشتە سۆزگە كىرسۇن بۇ زابان،

تەڭ ئەمەستى ھجرىدىن رەڭگىمگە رەڭگى زەپىران،
ئەندەلىپتەك ئەرزىم ئېيتاي باغدا گۈلزار ئالدىدا.

خەيرىيەت كەڭلىككە تەڭ، ھەققانىيەتكە شادىمەن،
ئەل غېمى ھەم بەختىگە ئورتاقچى دېھقان زاتىمەن،
ئەمدى مەن خەلقىم بىلەن ئۇشبۇ كۈن ئازادىمەن،
مۇستەبىتلەر كۆزىگە بىر قاتىلى جاللاتىمەن،
ئەمدى خەلق تۇرماس گادايدەك تەلمۈرۈپ غار ئالدىدا.

يوق چىمەنزارىمدا قارغا بىرلە ھۇۋقۇشقا ئورۇن،
سايرىسۇن بۇلبۇل غېمىن ئىزھار ئېتىپ، بولماي ھۇرۇن،
بىز كەبى ئەۋلاد ئۈچۈن ئازاد ۋەتەن بولسا بۇرۇن،
بولماس ئىدۇق رەھىمسىزلەر ئالدىدا تەرى سۆرۈن،
قىسماس ئىدۇق بوينىمىزنى ھېچبىر ئەغيار ئالدىدا.

بولغاندۇق ئەسىرلەر ئەركى جاھاندىن بىنېسىپ،
دۇنياغا باقتۇرمىغان نائەھلىي گەدەندىن بېسىپ،
باش كۆتۈرسەك، يوق قىلاردى باش كېسىپ، دارغا ئېسىپ،
شۇڭا زىندانلىرىغا مۇردىلار تولغان سېسىپ،
قان يۇتارمەن ئويلىسام بۇ چەرخى زەڭگار ئالدىدا.

ھېچقاچان خەلق ھالىغا بىر زەررەمۇ قىلماي نەزەر،
قالدى مائارىپ يامغۇرىنىڭ تامچىسىدىن بىخەۋەر،
كۆرمىگەن ئوڭ - سولدا دۇنيا بولسىمۇ زىرۇ - زەۋەر،
دەر ئىدى خەلقىم زۇلۇمدىن «ئەلھەزەر، مىڭ ئەلھەزەر!»
پىرىخوندەك سۈپكۆچ ئويناپ كەلسە جىندار ئالدىدا.

دەرد - ئەلەمنىڭ كۆپلۈكىگە باشتا چاچ ئازلىق قىلار،
گۈل - گۈلىستان باغلىرىمنى لەھزىدە سازلىق قىلار،
بىر كۆڭۈل ئاچسا ئەگەر يىللىق ھوسۇل ئازلىق قىلار،

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

كەيپ ئۆچۈن ئەلنىڭ ھاياتى بىرلە جانبازلىق قىلار،
كۆك ئېگىز، قاتتىق زېمىن، ئۇل دەم گۇناھكار ئالدىدا.

زاھىرىنى «چومچىغان» دەك ھىيلىدىن رەڭ ئەيلىگەن،
ئادەمىينى تۆت ئاياغ ھايۋان بىلەن تەڭ ئەيلىگەن،
مەرپەت دۇنياسىغا قارشى تۇرۇپ جەڭ ئەيلىگەن،
ئەلنى بەختىنى قارا قىلماق يولىن كەڭ ئەيلىگەن،
كۆرمەس ئىدۇق زەررە كۆن نۇرىنى مەككار ئالدىدا.

ھەر جانابلارنى جەنۇبتىن قىلماس ئىدى ئىمتىياز،
پارىخورلۇق تۇخۇمىن ئەكمەك ئادەت ئىدى قىش ۋە ياز،
پارىدىن «ئاخۇن» قىلىپ ئاق باشلا بولسا مەيلى تاز،
خەلققە قىلغان تۆھمىتى ھەم بولمىدى شۇڭلاشقا ئاز،
ھۆلگە ئۇلاشقان چۈشەندەك ئىدى بىسيار ئالدىدا.

ھەم خىيانەت ساھەسىدە يوق ئىدى مىسلى ئۇنىڭ،
چوڭ مۇقەددەس ئىش ئىدى تۆھپە ئەيلىمەك تاپقان نىنىڭ،
نامىڭ ئېيتىلسا ئۇلار بار يەردە، قالماس ئارمىنىڭ،
چەشمىدەك ئاقار ئىدى قازىنىغا قىزىل قىنىڭ،
تەلمۈرەر ئىدىڭ بويۇن قىسىپ زېمىندار ئالدىدا.

ھەر تەرەپ كەتمەك ئۆيىن تاشلاپ تۆپەيلى ئىدى نان،
ئىڭرىشىپ قالغان سەبىيلەر تېنىدىن چىقماي بۇ جان،
زۇلۇمنىڭ دەرياسىدا سەل ئورنىغا گەر ئاقسا قان،
بەرمىگەن شەپقەت يۈزىدىن ئەلگە بىر سائەت ئامان،
كۆنگە قاقلاپ كۆكسىنى يىغلايتتى دىۋار ئالدىدا.

ئۆرتىگەن ئاقباش مومايلار قەلبىنى پەرزەنت دېغى،
ھىجرىدىن تىلغان بوۋايلار كۆكسىنى زۇلمەت تىغى،

بېشىمىزدىن كەتمىگەن خۇسراۋ سۈپەت جاللات تىغى،
مۇت كېپەنلەرگە بېغىشلانغانتى شېرىنىنىڭ بېغى،
ياسمەندەك جادۇگەرلەر ئىدى تەييار ئالدىدا.

باتىنى زوقۇم بىلەن تولغان يىلاندىنمۇ بەتتەر،
شەپىشەكى جادۇغا ئوخشاش جىن ـ شاياتۇندىن ئۆتەر،
يەتتە باشلىق يالماۋۇز مەيۈس بولۇپ، كەلسە كېتەر،
سىغدۇرالماي دەردىنى خەلقىم دەمبەدەم زەرداب يۇتار،
نان تىلەپ يالغان كېسەل ياتقانتى مازار ئالدىدا.

ئەل ھايات، دۇنيا ھايات، ئەركىن تىلەك ھەردەم چېلىش،
شاھ بولۇش مەقسەت ئەمەس، خەلقنى پاراغەتلىك قىلىش،
ئەزگۈچى قانخور ستەمكار بولسا، دائىم يوق قىلىش،
ئەلنى «ھايۋان» لىقتىن ئايرىپ، ئەل قاتارىدا قىلىش،
كونا موزدۇزدەك يالاڭ پۇت قالغان خېرىدار ئالدىدا.

قۇل بولۇپ تۇرمۇش كەچۈرگەندىن زادى نېمە پايدا بار؟!
ئۆلگىنىڭ ياخشى ئەمەسمۇ ئەرك ئۈچۈن، بولغۇچە خار!
رەھمى قىلدى بىزگە ئاخىر خەلق كۈچى كەتمەي بىكار،
شۇنىڭچۈن خەلقچىل كىشىلەر بىرلە قىلدى بىزنى يار،
ئەمدى بوي ئەگمەس ئېلىم توغراي دېسە دار ئالدىدا.

ئىككى يۈز يىللىق كۈرەشكە ئۈشبۇ دەۋرىمدۇر يەكۈن،
چۈنكى تەييارتاپ مەرەزلەر جايىنى تاپتى بۈگۈن،
خەلق كۈچىدە مۇستەبىتلەر بولدى تالقان ھەم كۈكۈن،
ئەمدى شەكسىز كەمبەغەللەر نانلىرى بولغاي پۈتۈن،
تەلمۈرۈپ ئىنساپ تىلەپ، تۇرماس ساماۋەر ئالدىدا.

ئەي ۋەتەن ئەھلى، غەنىيمەت دەۋرىنىڭ قەدرىنى بىل!
تاشلا ھۇرۇنلۇقنى، باشلا ئىشنى ھەم ئورنىدا قىل!

سېھرىي باغلاپ كەلسە جادۇ، قورقما، تۇر، باغرىنى تىل!
چارە يوق «تەقدىر» گە دەپ، زەرداب يۇتۇپ، سەن بولسا بىل
خەلقمۇ سەن ھەم شاھمۇ سەن، بىلسەڭ بۇ ھەمكار ئالدىدا.

شاخلىسۇن، يىلتىزلىسۇن خەلقىمدە بىرلىك ـ ئىتتىپاق،
ھەممە ئادەم كۆڭلىدە ۋەتەنگە بولسۇن ئىشتىياق،
كىرمىسۇن دۈشمەن ئارىغا، بولمىسۇن دىلدا نىپاق،
ئوقۇسۇن تۈرلۈك بىلىملەر، باسمىسۇن كۆزنى چاپاق،
كۆك يېرىش ھەم سۇ ئۈزۈش بولمايدۇ دىشۋار ئالدىدا.

ھەر كىشى قىلماقچى بولسا ئەل ۋە يۇرتنى بەختىيار،
ئىشلىسۇن جان كۆيدۈرۈپ ئەلكىدە باردۇر ئىختىيار،
يېڭى خەلقچىللىق تۈزۈمدۇر بىزگە ئەڭ ئالىي شوئار،
بەرگۈسى بۇ يول ۋەتەنگە، خەلقىمىزگە ئېتىبار،
ئۆتمۈشۈم دىلدىن قاچان كەتكەي ئۇ خۇنخار ئالدىدا.

نىمشىبەت ئۆتمۈشنى قوي، دەمبەس قەدەم ئالدىڭغا باس!
ماغدۇرۇڭ بار، ئالدىدا يول، قالما كەينىدە خالاس،
گەر ئېغىرلىق كەلسە ئىشتا، دەۋردىن قىل ئىلتىماس،
چۈنكى ھەردەم ئالغا باسماق خەلق ئۈمىدى بىرلە ماس،
ياي خېرىدارلارغا سەن رەختىڭنى بازار ئالدىدا.

1950ـ يىل ماي، باي

www.uyghurkitap.com

بىر دىلبەرىمگە

ئۆلچەپ سىنىڭ بويۇڭغا،
تون تىكەرمەن تويۇڭغا ،
بەكمۇ خۇمار بولدۇممەن،
جانان سىنىڭ خۇيۇڭغا .

كۆيۈپ پىشار يۈرىكىم،
سىنى كۆرمەك تىلىكىم ،
خۇشخۇيلۇقۇڭ تەسۋىرلەپ،
يېزىپ تالماس بىلىكىم .

شىر - شىر قىلىپ سۇ ئاقسا،
خەستە كۆڭۈلگە ياقسا ،
نىمە بولغاي قارا كۆز،
مەجرۇھ كۆڭۈلگە باقسا .

ئاخىر بېرىپ كۆرەرمەن،
قول ئېلىشىپ يۈرەرمەن ،
«بولدۇم ئۇزۇن تەشنا!» دەپ،
تا قانغۇچە سۆيەرمەن .

پەلەك ماڭا نەزەر سال!
يۈرىكىم ياش، ئۆزۈم چال ،

مەجنۇن كەبى بولۇپمەن،
«مەشۇققە تېز خەۋەر سال! ...»

تۇرغان يېرىم ئىدى تۈن،
بولدى يۈزۈك ماڭا كۈن ،
«تۇيدۇرماستىن كۆرەي! ...» دەپ،
چىقارمىغان ئىدىم ئۈن .

بولدۇم ئەجەب خۇمارى،
نامىلك قىلدىم تۇمارى،
بىر كۆرمىسەم يۈزۈڭنى،
بولماس ئۆمرۈم باھارى .

بىر كۆرگىلى تەلەپكار،
مەستانىلىك ئەمەس ئار ،
گۈل يۈزۈڭنى كۆرۈشكە،
بىر كۈن پەلەك بولۇر يار .

سوراپ بارسام بازارغا،
ئالسام قەلەم يازارغا ،
تاكى سېنى كۆرمىسەم،
بارمىغايمەن مازارغا .

ئىزدەپ چىقىپ سەنەمنى،
كەزسەم تاغۇ ـ بىنەمنى،
باقسام خۇمار كۆزىڭگە،
تاشلاپ دىلدىن ئەلەمنى .

مەن ئاشنامەن ئۆزۈڭگە،
شېرىن ـ شېكەر سۆزۈڭگە،

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

جانني پىدا قىلاي مەن،
ئىككى قارا كۆزۈڭگە.

ئايغا ئوخشاش يۈزلىرىڭ،
دىلغا چىراغ كۆزلىرىڭ،
مەجرۇھ دىلنى ساقايتتى،
سېنىڭ قىلغان سۆزلىرىڭ.

كۈلۈپ باقتىڭ ماڭا سەن،
كۆرمەي كۆيدۈم ساڭا مەن،
ھەقىقەتتى بار بولسا،
پىدا بولسۇن جانۇ ـ تەن.

مەن خورلانغان چېغىمدا،
دۈشمەن تۇرغان بېغىمدا،
ئۇچۇپ كەلدى لاچىنىڭ،
ئاسمان ـ پەلەك تېغىمدا.

ناھەقىقەت ئالدىدا،
تۇرار ئىدىم دالدىدا،
تۆھپە قىلدىڭ ھاياتلىق،
جان بېرىشىڭ ئالدىدا.

سۆيگۈ ئوتى تۇتاشتى،
شۇمبۇيىلار سولاشتى،
پەرۋاز ئۇرۇپ شۇ چاغدا،
بۇلبۇل گۈلگە ئۇلاشتى.

ۋەتىنىمىنىڭ ساماسى،
ئەجەب خۇشخۇي ھاۋاسى،

www.uyghurkitap.com

زېدە بولغان يۈرەكنىڭ،
ئۇ يەردە بار داۋاسى.

مېنىڭ دەردىم ئىچىمدە،
سۆيگۈم تۇرار بېيجىڭدە،
نېسىپ بولسا كۆرەرمەن،
يېقىن پۇرسەت ئىچىندە.

بېيجىڭدە گۈل ئېچىلدى،
بويى كېلىپ چېچىلدى،
نەمشېھتىنىڭ كۆڭلىمۇ،
باھار بولۇپ ئېچىلدى.

1953 ـ يىل ئاپرېل، باي

ئۇسسۇل

ئەي مېنىڭ سۆيگەن جانانىم ئۇسسۇل،
قەلبىم ئۆيىگە مېھمانىم ئۇسسۇل ،
تەشنا يۈرەكتە ئارمانىم ئۇسسۇل،
كۆيگەن كۆڭۈلگە دەرمانىم ئۇسسۇل .

سەن ئۇسسۇل مېنىڭ قەدىرلىك دوستۇم،
چۈنكى سەن بىلەن تۇغۇلۇپ ئۆستۈم ،
سۆيۈنەر كۆرسە تېنىم ھەم پوستۇم،
ئازاد بۇ كۈندە دەۋرانىم ئۇسسۇل .

نەقەدەر لەزىز ھەريان ئىرغىسا،
بەللەر ئېگىلىپ، پۇتلار ساپچىسا ،
نازۇك غۇنچىدەك شاخنى تولغىسا،
كۆزۈمگە قۇۋۋەت ئارامىم ئۇسسۇل .

تالىنىڭ شېخىدەك مەيىن شامالدا،
يىپەكتەك چاچلار يەلپۈنسە زالدا،
مەنمۇ ئۇينىسام كەيپى شوخ ھالدا،
قىلغايمۇ قوبۇل سەرۋازىم ئۇسسۇل .

پەرۋاز ئەيلىسە قۇشلاردەك ئۇچۇپ،
خۇمار كۆزلەردە مۇھەببەت قۇچۇپ ،

مەستانە دىللار تۇرالماس چۆچۈپ،
ئەۋرىشىم تەندە جەۋلانىم ئۇسسۇل .

مەجنۇنتال خىجىل لاتاپىتىڭگە،
نەرگەس چىدىيالماس قىياپىتىڭگە ،
بۇلبۇل تاڭ قالۇر لاياقىتىڭگە،
تاقەت قىلالماس قارارىم ئۇسسۇل .

ئورۇندىيالماس ھەرقانداق كىشى،
جانغا ئوت سالۇر تەۋرەنىسە قېشى،
خەستە دىللارنىڭ تۆكۈلەر يېشى،
غەمدە خۇشلۇقتا جەريانىم ئۇسسۇل .

تونۇتتۇڭ بۈگۈن جاھانغا مېنى،
يىراق دۇنياغا مېھمانغا مېنى ،
شۇنىڭچۈن دائىم ھۆرمەتلەپ سېنى،
تەرىپلەر يازاي داستانىم ئۇسسۇل .

ئەزەلدىن مىراس سەن ماڭا، جېنىم،
سەن بىلەن يۇغۇرۇلغان تېنىم ھەم قېنىم،
شەرەپتۇر ماڭا سېنى سۆيگىنىم،
شېرىن ئىشقىدا پەرھادىم ئۇسسۇل .

ئانىدىن بىزلەر بىللە تۇغۇلغان،
قەددى ـ قامىتىم ئوخشاش قۇرۇلغان ،
تۇتقۇن چېغىمدا بىللە بوغۇلغان،
دەردتە ـ كۈلپەتتە ھەمراھىم ئۇسسۇل .

ئۆتمۈشتە سېنى كۆزگە ئىلمايتتى،
ئالەمدە بەلكىم سۆزمۇ قىلمايتتى ،

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ئەمما ئېسىمدىن زادى چىقمايتتى،
قۇللۇق ھاياتنا ئەسرارىم ئۇسسۇل.

ئۆلۈك تەنگە جان قىلغاندەك ئاتا،
تىرگۈزدى سېنى ئەۋلادىم يانا،
ئۇنىڭدىن ئايرىپ قاراشتۇر خاتا،
قەددى سەرۋىدەك شەمشادىم ئۇسسۇل.

گۈزەل غۇنچىلار نازغىپ ئوينىسا،
ھەريان تولغىنىپ، غىر - غىر سويلىسا،
قۇرغۇيدەك ئۇچۇپ، سەھنە بويلىسا،
باغدا سەنەمدەك سەيلانىم ئۇسسۇل.

ئىنساپ كۆزىدە دوستلىرىم كۆرگەن،
ئاۋايلاپ قونغان كىرنى سۇپۇرگەن،
ئاندىن ئۇ سېنى سۇدەك سۇمۇرگەن،
غەربىي زالدىكى ئىسپاتىم ئۇسسۇل.

گۈل بىلەن بۇلبۇل تېپىشقان كەبى،
ياكى ئاننى تاپقاندەك سەبى،
ئوخشاش يورىغان كۈندۈز ھەم شەبى،
دېسەم ھۆر بىلەن غىلمانىم ئۇسسۇل.

ئۇسسۇلچى سېنىڭ ئاۋازىڭ گۈزەل،
يۈزۈڭگە قىلغان پەردازىڭ گۈزەل،
لاچىندەك چاققان پەرۋازىڭ گۈزەل،
ئالدىڭ سەن مېنىڭ مەيلانىم ئۇسسۇل.

كىيگەن كۆڭلىكىڭ مەشرۇت - يىپەكتىن،
خۇشخۇي ئوينىشىڭ ئۆتەر يۈرەكتىن،

www.uyghurkitap.com

قىيا بېقىشىڭ غۇنچە پورەكتىن،
ئارامى جانىم، گۈلزارىم ئۇسسۇل.

سېنى كۆرگەندە دىللار ياشنىدى،
شەھلا كۆزۈڭدىن ئوتلار چاقنىدى ،
مەيۈس كۆڭۈللەر غەمنى تاشلىدى،
يەنە ئۆستۈرەر ئەۋلادىم ئۇسسۇل .

ئاغزىڭ ئېچىلغان يېڭى غۇنچىدەك،
چىشلىرىڭ خۇددى تىزغان ئۈنچىدەك ،
ساڭا تەلمۈرۈپ بولدۇم كۈنچىدەك،
ئىشقىڭدا ئېيتاي گۈليارىم ئۇسسۇل .

نىمشېھىت سېنى ھۆرمەتلەر ئاقلار،
شېئىرلار يېزىپ، يۈرەكتە ساقلار ،
قەدرىڭنى ئەسلەپ، دائىما ياقلار،
سەنمۇ ئۇنتۇما دىلدارىم ئۇسسۇل .

1954 ـ يىل ئىيۇل، ئۈرۈمچى

قىز

نازۇك چېۋەر چاققان قىز،
جانغا ئوتنى ياققان قىز ،
كىرپىكىدە ئوينىتىپ،
قىيا كۆزدە باققان قىز.

ئۇقتۇرماستىن سىرىنى،
تاشلاپ كۆزىنىڭ قىرىنى ،
ئويالدۇرۇپ پەرىنى،
ناز ئۇيقۇدا ياتقان قىز .

تال چېۋىقتەك بويىغا،
قىرغاۋۇلدەك خۇيىغا ،
كۆچۈم يەتمەي تويىغا،
يېشىم سۇدەك ئاققان قىز .

لېۋىڭ لەئلى مارجاندۇر،
قېشىڭ جادۇ قىيغاندۇر ،
ئەسلىڭ بەلكى ئىنساندۇر،
هۆرلەر بىلەن تۇغقان قىز .

قىلىچ ئوخشاش قېشىڭدىن،
مەن ئايلىناي بېشىڭدىن ،

www.uyghurkitap.com

يىراق قىلما قېشىڭدىن،
كۈلۈپ قويۇپ قاچقان قىز.

ماڭا قاراپ قويمايسەن،
ئاينى ئېلىپ ئوينايسەن ،
ئەھۋالىمنى سورىمايسەن،
مەرۋايىتلار تاققان قىز.

سىياھ زۈلپۈڭ ئەنبەردەك،
كۆز قارىشىڭ شەمشەردەك،
كىرپىكلىرىڭ خەنجەردەك،
كۈھقاپتىن چىققان قىز.

ئەي رەھىمسىز نادان قىز،
ئىنسانلىقىڭ گۇمان قىز،
پەرىزاتمۇ ئاناڭ قىز،
كۆز ئوقىدا ئاتقان قىز.

باغقا بارساڭ بارارمەن،
ئىشلىرىڭغا يارارمەن ،
بىللە ئالما ئۈزەرمەن،
ئالما بىلەن ئاتقان قىز.

كېچە ـ كۈندۈز يىغلىدىم،
يۈرىكىمنى داغلىدىم ،
نە دەپ ئۈمىد باغلىدىم،
بۇتتەك بولۇپ قاتقان قىز.

قىزدەپ ئېيتتىم پەرىسەن،
قوشۇلماقتىن نېرىسەن ،

جاللاتلارنىڭ پىرىسەن،
ئاشىقنى ساتقان قىز.

تۇزمۇ خىجىل نازىڭدىن،
بۇلبۇل غەمدە سازىڭدىن ،
گۈل غۇنچىسى ئاغزىڭدىن،
ئەگمە قاشنى ئاتقان قىز.

بەكمۇ كۆيدۈم سەن قىزغا،
پەرىزاتقا تەڭ قىزغا ،
تەڭ ئىشلىسەم ئېتىزغا،
كەھرىۋادەك تارتقان قىز.

قەتلە قىلما داغىڭدىن،
قۇرۇق قويما باغىڭدىن ،
خۇشال پۇرسەت چاغىڭدىن،
ئاينى كۈنگە چاققان قىز.

ئاينى كۆرۈپ يىراقتىن،
قىينىلمەن پىراقتىن،
قاراپ قويۇپ نېراقتىن،
قۇرغۇي بولۇپ ئۇچقان قىز.

دەردىڭ ئېشىپ دەمبەدەم،
بولدى جانغا مىڭ ئەلەم،
كېچە بىدار، كۈندۈز غەم،
قامىتى ياراشقان قىز.

ھەر باھارنىڭ يازى بار،
يۈز مىڭ تۈمەن نازى بار،

گۈل ۋە بۇلبۇل سازى بار،
ھەممىسنى يىغقان قىز.

باشقىلارنى كۈلدۈرۈپ،
مېنى ئوتتا كۆيدۈرۈپ،
كۈندە يۈزمىڭ ئۆلتۈرۈپ،
چاقماقتا ئوت چاققان قىز.

رەھىم قىلىپ جېنىمغا،
بىر كەلمىسەڭ يېنىمغا،
زامىن بولسەن قېنىمغا،
قونچاقتەك ئويناتقان قىز.

چىدىيالمايمەن كۆرمىسەم،
كۆزۈمگە بىر سۈرمىسەم،
قول ئېلىشىپ يۈرمىسەم،
مۇرادىنى تاپقان قىز.

كۆرسەم كېتىمەن ھوشۇمدىن،
قولغا قونغان قۇشۇمدىن،
سۆزلىيەلمەيمەن چۈشۈمدىن،
ئەقلىم ئېلىپ قاچقان قىز.

كۆرەلمىسەم ئاشارغىم،
پىكىر - يادىم دەر: سەنەم ،
ئۆزۈم بىھوش كۆزۈم نەم،
ھۆسنى بەك ياراشقان قىز.

بىر كۆرستىپ قېشىڭنى،
ئۈنچە تىزغان چىشىڭنى،

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىكى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

چايقاپ قويدۇڭ بېشىڭنى،
مېنى بوزەك تاپقان قىز.

شەرەت بىلەن «كەت!» دەيسەن،
ھالىمغا ھېچ يەتمەيسەن،
خىيالىمدىن كەتمەيسەن،
كىم شۇنداق ئوقۇتقان قىز؟!

بۇلاق دەيمۇ كۆزۈڭنى،
قۇياش دەيمۇ يۈزۈڭنى،
بىر ئاڭلىسام سۆزۈڭنى،
دوستىنى ئۇنتۇغان قىز.

مېنى شۇنداق قىينامسەن؟!
رەقىب بىلەن ئوينامسەن؟!
ماڭا بويۇن تولغامسەن؟!
جاننى دارغا ئاسقان قىز!..

چارە يوق بۆلەك مەندە،
رەھىم بارمۇ ھېچ سەندە؟!
قىلما مېنى شەرمەندە،
سۆيگۈدىن ئاداشقان قىز.

تاڭ ئاتسا قىلىپ نالە،
چىرايىم سېرىق لالە،
ياشقا تولدى پىيالە،
يېشىمدىن ئۇياتقان قىز.

كېچە بولسا بىدارمەن،
ھۆسنۈڭگە خېرىدارمەن،

ئۇيغۇر كىتاب تورپىكتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرىسى

ۋەسلىڭدىن ئۈمىدۋارمەن،
ئىشق ئوتىنى ياققان قىز.

يېنىمدىن ئۆتۈپ ھەريان،
ئەقلىمنى قىلىپ ھەيران ،
ئەل ئىچرە قىلىپ ۋەيران،
قېرىغاندا تاپقان قىز.

سەن ئۆتسەڭ خىرام ئەيلەپ،
يېشىمنى راۋان ئەيلەپ،
دۇنيانى ھارام ئەيلەپ،
ماڭسام ئاستا قاچقان قىز.

غۇنچە بويلۇق كۈمۈش تەن،
سۆزۈڭ شېكەر - لېۋىڭ قەنت،
باغ ئىچرە قىزىل گۈلشەن،
لاچىن كەبى ئۇچقان قىز.

گۈلشەن ئىچرە سەن بىر گۈل،
شېخىڭغا بولاي بۇلبۇل،
ئۆمرۈم بويى بولاي قۇل،
ھەق شۇنداق ياراتقان قىز.

خەلقئالەم كۈلۈشەر،
بەلكى زاڭلىق قىلىشار،
باشقا كەلسە بىلىشەر،
ئاي چىراي تالاشقان قىز.

«قېرى!» دەپ قاراپ قويماي،
ياكى سەل ماراپ قويماي،

ساقلىم تاراپ قويماي،
قۇتۇلمايسەن، چاققان قىز.

قار ئاستىدا قالغان باش،
چېچىم ئاپئاق، ئۆزۈم ياش،
قىزلارغا ئاتارمەن قاش،
ئىستىكىنى تاپقان قىز.

كۆندۈز دېسەك كۆندىمەن،
كېچە دېسەك تۈندىمەن،
نەدە بولساڭ شۇندىمەن،
ئاپىسىدىن قورققان قىز.

نىمشېھىتنى لال قىلدىڭ،
قامىتىنى دال قىلدىڭ،
ئەسلىدە ۋابال قىلدىڭ،
ئىشق بىلەن سىناشقان قىز.

1955 ـ يىل مارت، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورپىكتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىكىر ئادرېسى

مۇھەببەت سەۋداسى

ئۆزۈمنى چاغلىماي كۆڭلۈمنى بەردىم مەن ساڭا، ئەي يار،
شىكايەت ئەيلىمەكتە ھەر تەرەپتىن دوست بىلەن ئەغيار.
ساڭا بەرگەن كۆڭۈلنى قايتۇرۇپ ئالماق ئەمەس مۇمكىن،
تېخى جېنىم تەسەددۇق، كۆيگىنىمنى ئەيلىدىم ئىزھار.
كۆرۈپ ئول كۈن جامالىڭنى ئاجايىپ ياخشى سائەتتە،
مۇھەببەت شەربىتىدىن بىر تويۇپ ئىچتىم كۆرۈپ دىدار.
يەنە كۆڭلۈك ساداسىن ئاڭلىدىم، بولدۇم خۇددى مەجنۇن،
بولۇپ تۇرسا ئىدى كاشكى بۇنداق كۆرۈشمەك ھەر بار.
ھامان بۇ كۆلكىنىڭ بائىسىن بىلمەي زارۇ ـ ھەيرانمەن،
سەنەمنىڭ كۈلكىسىنىڭ تەكتىدە بىلمەيمەن نېمە سىر بار ؟!
ساڭا جېنىم پىدا قىلغانلىقىمنى بىلگىنىڭدىنمۇ ؟!
ۋە ياكى سەنمۇ سەيت بولغانلىقىڭغا بولدۇڭمۇ ئىقرار ؟!
«تەسەللايىن مۇھەببەت» دەپ ياكى كۆزۈڭگە ئىلمامسەن ؟!
بۇنىڭدەك مۇرۇۋۋەتسىز پىكىر سەندە بولمىسۇن زىنھار.
سېنىڭ تۇرغان يېرىڭ يادىمغا يەتسە ھەر زامان، ئەي گۈل،
بېرىپ سۆيمەي تۇرالمايمەن ئەگەر تۈن بولسا ھەم بىدار.
نىگارىم خاكپايى دەپ كۆزۈمگە تۇتىيا قىلدىم،
بويۇم يادەك ئېگىلدى پۇرقىتىڭدىن جان بولۇپ بىمار.
ساڭا ئاشىپتە بولدۇم، بىر كۆرۈپ ئەقلىدىن ھەم ئازدىم،
مۇھەببەتتىن خەۋەرسىزلەر «ساراڭ!» دەپ ئېيتمىدى بىكار.
گۇمانسىز مەست بولۇر غەرق خىزىر كۆرسە جامالىڭنى،
ھاسا، جەندە، كۇلاھ، تەسۋىينى تاشلاپ، ئەيلىگەي ئىنكار.
سېنى كۆرسە زۇلەيخا ھەم چىقالماس پەردىدىن زىنھار،
جامالىڭنى بىر كۆرۈپ قالسا يۈسۈپمۇ بولۇر بىزار.

پەرىشتە كۆڭلىگە تەسكىن بېرەلمەس ئاي يۈزلۈك كۆرسە،
سېنىڭ يادىڭدا چۆل جەننەت تەجرى تەھتىھەل ئەنھار[1] .
مۇھەببەتنى قازانىڭ موللىسى مەخسۇس ساڭا پۈتكەن،
شۇڭا روزى ئەزەلدىن مەن مۇھەببەت بىرلە ھەمئەسرار.
بۇ يولدا خار ـ زار بولماق ماڭا بەلكى سائادەتتۇر،
ئەسرى ئىشقدىن رەنجى ـ مۇشەققەت چەكمىگەن كىم بار؟!
جەھەننەم ئاتەشى تاللاپ پەقەت ئاسىينى كۆيدۈرمىش،
مۇھەببەت ئۇچقۇنى ئالدىدا ئوخشاش ئاسىي بىلەن ئەبرار.
باھار ۋاقتىدا سارغايغان چىرايىمدىن ئەجەبلەنمە،
تېۋىپ ئالدىدا زەپىرانىنىڭ سېرىقلىقدىن باھاسى بار.
كامان بولدى ئەلىپ قەددىم تولا ئويلاپ نىگارىمنى،
ساڭا ھەم نىمشىھت ھەردەم سەنەمنىڭ ئىشتىياقى بار.

1955ـ يىل ئاپرېل، ئۈرۈمچى

[1] تەجرى تەھتىھەل ئەنھار ـ يەر تېگىدىكى دەريا، سۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىشقەدەم تور بېكىتى www.uyghurkitap.com

چىقسام ناگاھ ئىشىككە

چىقسام ناگاھ ئىشىككە،
كۆرۈندى بىر جانان قىز،
كۆزلىرى گۆھەر يەڭلىغ،
يۈزى ماھى تابان قىز.

تىكىلىپ قاراپ قالدىم،
بىر نەپەس ئارام ئالدىم،
جىلۋە بىرلەن كۆز تاشلاپ،
قىلىپ كەلدى جەۋلان قىز.

ھا... ھا... قىلىپ ئۈن چىقتى،
ئىككى ياقتىن كۈن چىقتى،
قاشلىرى قەلەم ئوخشاش،
سۇمبۇل چېچى رەيھان قىز.

يېتىپ كەلدى بىر پەستە،
«ياخشىمۇسىز؟!» دېدى تەستە ،
سۆزلىيەلمەي قېتىپ قالدىم،
بولدى ماڭا ھەيران قىز.

لېۋىدە تەبەسسۇم بار،
كۆڭلىدە تەرەھھۇم بار،
ئەمما كۆزى قىيمايدۇ،
قىلدى مېنى ۋەيران قىز.

ئۆتتۈۋراق كۈلۈپ قويدى،
كۆز قىرىنى سېلىپ قويدى،
مۇردا تەنگە جان بېرىپ،
قىلدى خەير ـ ئېھسان قىز.

كۆكرىكىدىن ئوت چىقتى،
ماڭا تەگدى دوت چىقتى،
ئىشق ئوتۇڭدا ئۆرتىنىپ،
يۈرەك بولدى بەريان قىز.

«مۇھەببەت» دەپ تۇغۇلدۇم،
پىراقىڭدا بوغۇلدۇم،
كىبرى بىلەن پەرۋاسىز،
يۈردۈڭ خۇلقى شەيتان قىز.

نە بولغاي بېقىپ كۈلسەڭ،
ئىشقى شارابىن سۇنساڭ،
ئىلكىڭدىن ئېلىپ ئىچسەم،
يۈرىكىمگە دەرمان قىز.

ئەي لېۋى قىزىل ياقۇت،
قىلمىغىن مېنى نابۇت،
سەن ئۈچۈن تۇغۇلغانمەن،
ئىشق ئەھلىگە سۇلتان قىز.

يۈزلىرى قىزىلگۈلدەك،
مېنى قىلدى بۇلبۇلدەك،
قۇلىقىدا نە سىر بار؟!
ئاڭلىمايدۇ نالان قىز.

لەيلى سەنۇ ـ مەجنۇنمەن،
جامالىڭغا مەپتۇنمەن،
ھجرىڭدا ئېلىپ جاننى،
قىلماسسەنمۇ پۇشايمان قىز.

تاھىر بىلەن زۆھرەدەك،
ۋامۇق بىلەن ئۇزرادەك،
جېنىمنى پىغان بىلەن،
قىلاي ئەمدى قۇربان قىز.

قېشىڭنى قىلىپ مېھراب،
باش قوياي ساڭا يىغلاپ،
«تەلۋە!» دەپ، نەزەر سالماي،
كېتەرسەنمۇ خەندان قىز.

ھجرىڭ بىلەن داغلاندىم،
زۇلپۇڭ بىلەن باغلاندىم،
ئەقلىمنى ئېلىپ قاچتىڭ،
كۆڭلۈم ئىچرە پىنھان قىز.

قامىتىڭ ئەجەب زىبا،
كۆيمىگەن ساڭا كىم بار؟!
ھەممىسى لېكىن مەندەك،
بولمىغاندۇ سەرسان قىز.

سىگمەيدۇ يېگەن ئېشىم،
يوق ئۆيدە سۆيۈكدىشىم،
كۈندۈز غەمدە تۈن بىدار،
شەھلا كۆزى چولپان قىز.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىكىر ئامبىرىسى

لېۋىڭنى دېسەم نەشپۈت،
كۆڭلىڭىڭ ئىكەن مەشۇت،
ئەۋرىشىم بويۇڭغا مەن،
چىرمىشىپ تىلەي جان قىز.

ئۆمرۈم زارۇ - گىريانىدىن،
كېچەي مەن ئەزىز جانىدىن،
يادلايمەن گۈل ئۇزارىڭنى،
مەن كېتەي باياۋان قىز.

دۇنيانى قىلىپ روشەن،
چۆللەرنى ياساپ گۈلشەن،
سەن كەبى بۇ ئالەمگە،
كەلمەس ھۆرۇ غىلمان قىز.

چۈشۈڭمۇ بۇزۇلغاندۇر،
يۈرىكىڭمۇ تۇيغاندۇر،
مەقسىتىڭ نېمە زادى؟!
باقمايسەن خىرامان قىز.

ساقىلىمنى «چال!» دېسەڭ،
«تۇر، جايىڭدا قال!» دېسەڭ،
بويايمەن گىرىم بىلەن،
بولىدۇ سىيادان قىز.

سەسكەنسەڭ ساقالىمدىن،
يىرگەنسەڭ خىيالىمدىن،
غىردايمەن مىنۇت ئۆتمەي،
چارىسى بەك ئاسان، قىز.

يىگىتلىك تالاشمايمەن،
ياشلاردىن قېلىشمايمەن،
يېشىمدىن سوئال سورىماي،
باق ھالىمغا، نادان قىز.

جان ـ تەندىن ساڭا كۆيدۈم،
چىن دىلدىن سېنى سۆيدۈم،
ئەمدى كۆڭۈل بەرمەيمەن،
كەلسە باشقا چەندان قىز.

ئوقۇپ كۆرسەڭ خېتىمنى،
نىمشېھت دەر ئېتىمنى،
يىغلاتما مەن يېتىمنى!
مەنمۇ بۇندا مېھمان، قىز.

1955 ـ يىل ئاپرېل، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

مۇھەببەت ئىپادىسى

دىلبەرنى بىر كۆرەي دەپ،
مەن ناتىۋانۇ ـ خەستە،
بىلمەي ئۆتتىن سوراقلاپ،
يۈردۈم بازارۇ ـ رەستە .

گۈلشەن ئىچىدە ناگاھ،
بۇلبۇلنى قىلىپ ئاگاھ ،
گۈل ئاشىقى ئەگەر سەن،
سەۋتىڭنى قىل ئاھىستە .

مەھكۇمى ئەمرى بولدۇم،
گوياكى قەبرى بولدۇم،
جان تەنگە سىغمىدى ھېچ،
بۇلبۇل كەبى قەپەستە .

مەن نەۋباھار چىغىمدا،
غۇنچە ئىدىم بىغىمدا،
ھەيرانۇ ـ زار پەرىلەر،
ماراپ مېنى ھەۋەستە .

مەن خۇددى گاس كىشىدەك،
نالە ئۇلار ئىشىدەك،
مەغرۇر لاچىنغا ئوخشاش،
بولماس ئىدىم شىكەستە .

باققاندا ئۆتمۇشۇمگە،
گاھى كىرەر چۈشۈمگە ،
رەھىمسىزلىك سازاسى،
مىڭ تووۋا ھەر نەپەستە .

كىبرىلە غەمزە قىلسام،
قاش بىلەن رەمزە قىلسام ،
نازۇ - كەرەشمىلىكلەر،
گۈللەر سۇناردى دەستە .

زۇلپى قاراڭغۇ تەندەك،
مەڭزى گوياكى كۈندەك ،
ئول چاچ قاراسى قۇندۇز،
ياقۇت لىۋى جىنەستە .

قىيغاچ قېشى يېڭى ئاي،
مەن كىم بىرىپ بىلىنماي ،
مەجنۇن كەبى يۈگۈرسەم،
چۆل دەشتتە، دۆڭ ۋە پەستە .

يىغلايمەن ھېچ بىتەلمەي،
ياكى يىراق كېتەلمەي،
ئەمدى تۆگە باقاي مەن،
مەشرەپ بولۇپ تىكەستە .

مۇمكىنمىدۇر ۋىساللىق ؟!
يە باشقىمۇ خىياللىق ؟!
رەت قىلما نىمشىبھتنى،
تاپتى بۇ يولنى تەستە .

1955- يىل دېكابىر، باي

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىكىر ئالماشىش سەھىپىسى

سېغىندىم

سېغىندىممەن، سېغىندىممەن، سېغىندىم،
ۋەتەن سېنى تەشنا بولۇپ، سېغىندىم،
مېھرىڭ تولغان يۈرىكىمدە سېغىندىم،
دولقۇنلىغان كۆكرىكىمدە سېغىندىم.

ئۆلسەم تېنىم قوچىقىڭدىن جاي ئالسۇن! ...
پاك ۋەتىنىم روھىم سەندە شادلانسۇن! ...
شۇنىڭ ئۈچۈن، تېزرەك ساڭا يەتسەم دەپ،
تۆت كۆز بىلەن كېچە ـ كۈندۈز سېغىندىم.

بۇ كەمگىچە ئايرىلمىغاچ سېنىڭدىن،
لەززەتلىنىپ شېرىن ـ شەربەتلىرىڭدىن،
يولغا چىققاچ قەدرىڭ ئۆتتى جېنىمدىن،
تۇپرىقىڭنى كۆزگە سۈرتەي، سېغىندىم.

«ھەج» سەپىرى چۈشكەچ مېنىڭ دىلىمغا،
قاراپ بېقىپ مەيۈسلەندىم پۇلۇمغا،
كومپارتىيە كېپىل بولدى يولۇمغا،
بۇلۇت ئۈزرە ئۇچقىنىمدا سېغىندىم.

ئەل قاتارى بەش مىللەتنىڭ ئىچىدە،
ئالتىنچى ئاي ئايىغىدا بېيجىڭدە،
ئوتتۇز يەتتە كىشى بىرلىك سېپىدە،
ھەجگە قاراپ يۈرگىنىمدە سېغىندىم.

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
www.uyghurkitap.com

بىزنىڭ يۈرۈش يەردە ئەمەس بولۇتتا،
نەچچە مىڭ گەز يول باسىمىز مىنۇتتا ،
بۈيۈك ۋەتەن سەن ئەزىزلەپ ئۇزاتقان،
چاغلىرىڭنى ئەسلىگەندە سېغىندىم .

سەندىن چىقىپ، رانگون دېگەن شەھەردە،
مېھمان بولۇپ تۆت كۈن تۇردۇق ئۇ يەردە،
كۈتۈپ ئالدى قېرىنداش ئەل بىرمىلىق،
دوست ئەللەرنى كۆرگىنىمدە سېغىندىم .

خوش ئېيتىشىپ ئۇزىتىشتى بىرمىلىق،
بىز بارار يەر تاغ، باياۋان، خورمىلىق ،
بىز كەتسەكمۇ كۆڭۈل قالدى سەن بىلەن،
بەك ئۆتتۈلدى قەدرىڭ، ۋەتەن، سېغىندىم .

ئۇندىن چىقىپ، مىڭ گەز ھاۋا ئۈستىدە،
ئۇچماقتىمىز بەيتۇلھەرەم قەستىدە ،
يېتىپ كەلدۇق كالكۇتتىغا كەچقۇرۇن،
ھاۋا بۈيۈك كەلتۈرگەندە سېغىندىم .

تاڭ مەزگىلى ئۇچتۇق يەنە ئەرتىلەپ،
ئامراق بالاڭ بىزلەر ساڭا ئەركىلەپ ،
تۆت سائەتتە يېتىپ كەلدۇق بومبايغا،
بۇندا ۋەتەن يەنە سېنى سېغىندىم .

بومباي ئىكەن دېڭىز بويى چوڭ شەھەر،
ياشايدىكەن نەچچە يۈز مىڭ ئايال ـ ئەر،
بوتا كۆزلۈك بىرنەچچە مىڭ «راجى» نى،
«سەرگەردان» نى كۆرگىنىمدە سېغىندىم .

ياش غۇنچىلار كۆزلىرىدۇر خۇمارلىق،
خۇش پېئىللىق، چىرايى خۇش ئۇزارلىق،
چېكىسىدە «بەخت مېڭى» تۇمارلىق،
نەجان كۆردۈم، ۋەتەن، سېنى سېغىندىم .

رەستىلەردە قەۋەت ـ قەۋەت بىنالار،
بىر ـ بىرىگە رىقابەتلىك مۇنارلار،
نان ئۇچۇن كۇرەشلەرنى كۆرگەندە،
مول ھوسۇللۇق ۋەتىنىمنى سېغىندىم .

تۆت كۈن تۇرۇپ كەتتۇق، بومباي، ئەلۋىدا،
سەككىز سائەت قەدەر ئۇچتۇق ھاۋادا،
بەھرەيىندە بىز ئېھرام باغلىغاندا،
مېھرىبانىم ۋەتىنىمنى سېغىندىم .

سائەت تۇرۇپ يەنە ئۇچتۇق ھاۋاغا،
«لەببەيك!» دەپ ھاۋا ئۇززە ناۋاغا،
يېتىپ كەلدۇق چۈشتىن كېيىن جىددىگە،
قاقاس چۆلنى كۆرگىنىمدە سېغىندىم .

بىر كۈن تۇرۇپ بەيتۇللاغا جۆنىدۇق،
شۇ كېچىسى تاۋاپ بىلەن تۈنىدۇق،
ساپا، مەرۋە، سەيلىلەرنى تۈگىتىپ،
چىققىنىمدا جان ۋەتەننى سېغىندىم .

زىيارەتكە كىرىپ تۇردۇق پات ـ پات،
سەككىز كۈندىن كېيىن كەلدى ئەرەفات،
تۆت كۈن تۇرۇپ ئەرەفات ھەم مىنادا،
شەيتانغا تاش ئاتقىنىمدا سېغىندىم .

«دىلىل شاھ» نىڭ قوبۇلغا ئەكىردى،
پادىشاھ كېيىن زىياپەتكە قىچقىردى،
ماۋ زېدۇڭنى «ئامانمۇ؟!» دەپ سورىغاندا،
ئېھ ۋەتىنىم، قايتا سېنى سېغىندىم .

پادىشاھنىڭ سارىيىدا ئولتۇرۇپ،
ئويلاپ كۆردۈم يۈرىكىمنى تىندۇرۇپ،
بۇ شەرەپنىڭ كىمگە مەنسۇپلۇقىنى،
بايقىغاندا، ۋەتەن، سېنى سېغىندىم .

بەيتۇللاغا تەكلىپ قىلدى پادىشاھ،
تاۋاپ قىلدۇق بەيتۇللانى كەڭتاشا ،
ئەسكەر توسۇپ كەلتۈرمىدى باشقىنى،
شۆھرەت تاپقان، ۋەتەن، سېنى سېغىندىم.

«ھەجرىلئەسۋەت» تاشنى بۇسە قىلىشقا،
پۇرسەت بولماي كەلگەننى بۇ ئىشقا،
ۋەتەن نامىڭ بىلەن ئىمكان تېپىلدى،
ئانا يۇرتۇم، يەنە سېنى سېغىندىم .

بەيتۇللانى يۇيۇش ئۈچۈن شاھ كىردى،
بىزدىن بۇرھان شەھىدىنى ئەكىردى،
بۇ ئىش نېسىپ بولمايدىكەن چەت ئەلگە،
بىزگە بولدى ھۆرمىتىڭدىن، سېغىندىم .

بۇنىڭ بىلەن بىزنى ئەلگە تونۇتتى،
دوستلار خۇشال، دۈشمەنلىرىڭ قان يۇتتى،
كۈن نۇرىنى توسۇش مۇمكىن ئەمەسكەن...
پارلاق نۇرۇڭ ئەسلىگەندە سېغىندىم .

ئۇ، پادىشاھ قىلدى سوۋغا ـ يادىكار،
بىردىن سائەت، تاج، رومال، تونمۇ بار،

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

بىزگە ئەمەس ۋەتەن سېنىڭ شەرىپىڭ،
قوبۇل قىلىپ ئالغىنىمدا سېغىندىم .

مەدىنىگە باردۇق يەنە كۆك بىلەن،
يەر تاناۋىن تارتقان كەبى توك بىلەن،
زىيارەتنى ئادا قىلىپ قايتقاندا،
باغۇ بوستان تاغلىرىڭنى سېغىندىم .

ۋەتەن ھېسسى ھەممە ئادەم دىلىدا،
ئەمدى مەككە - مەدىنىگە ئەلۋىدا،
خەيرلىشىپ مەن ئۇ يەردىن قايتقاندا،
ئەزىز ۋەتەن جانانىمنى سېغىندىم .

ئاۋغۇستقا بىر بولغان كۈنى قوزغالدۇق،
تورى سىنا تەرەپكە بىز يول ئالدۇق،
ھاۋا ئۈزرە تۆت سائەتلەپ يول يۈرۈپ،
ۋادى ئەيمەن چۈشكىنىمدە سېغىندىم .

تۇراركەنمىز بۇندا ئۈچ كۈن ئادەتتە،
كېتەركەنمىز يەتمىش ئىككى سائەتتە،
تورى سىنا تورى ئىچىدە تۇرغاندا،
ئازاد - ئەركىن ۋەتىنىمنى سېغىندىم .

بۇندىن يۈرۈپ قاھىرەگە بارارمەن،
سېغىنغاننى يەنە شۇندىن يازارمەن،
پەرزەنتىڭنىڭ بويىن شۇندىن ئالارسەن،
تۈرلۈك - تۈمەن گۈللىرىڭنى سېغىندىم .

نىمشىبھەتنىڭ سېغىنىشلىق سالامى،
سېغىنغاندىن باشقا يوقتۇر كالامى،

قىزىلگۈلگە بۇلبۇل شەيدا بولغاندەك،
سەن گۈلستان ۋەتىنىمنى سېغىندىم .

1956 ـ يىل، ئاۋغۇست، ئەرەبستان تورى سىنا

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئۇچرىشىش

كېتىپ بېرىپ بازاردا،
كۆزۈم چۈشتى بىر ئىزغا،
ئىزى ماڭا نە كېرەك،
پەرىزاتتەك بىر قىزغا .

قىزمۇ شۇنداق بولامدۇ ؟!
ئاينى ئايال تۇغامدۇ ؟!
كۆڭلۈم بېرىپ باغلاندى،
سۇمبۇل چېچى قۇندۇزغا .

ئىختىيارسىز قىلدىم سۆز:
– ماڭا قاراڭ غۇرۇلاي كۆز! ...
قىيا بېقىپ بىر كۈلۈپ،
شەرەت قىلدى ئېتىزغا،

لېۋى ئاچتى غۇنچىنى،
قاتار تىزغان ئۈنچىنى،
جادۇ كىرپىك ياراشقان،
بادام قاپاق مېغىزغا.

– دېھقان قىزى مەن! ... – دېدى،
– ئىشلەپ يەيمەن قەنت! ... – دېدى،

قاراپ قالدىم لال بولۇپ،
قەن چاينىغان ئىغىزغا .

― كۆيگەن بولساڭ كەل! ...― دېدى،
― قولغا كەتمەن ئال! ...― دېدى،
― سۇ باشلاپ بىز چۆللەرنى،
ئايلاندۇرايلى، دېگىزغا .

ئانار پىشار گۈلباغدا،
تويمۇ بولار شۇ چاغدا،
توينى كۆمۈپ تاشلايمىز،
ئالما، ئۈزۈم، مېغىزغا! ...

ئەخلاقىغا خۇش كەلدىم،
جاۋابىغا بوش كەلدىم،
ئۆگەنگەچكە ئىشلىمەي،
شورپا، كاۋاپ، قىمىزغا .

ھالىم كۆرگەچ بوششىپ،
كېتىپ قالدى خوشلىشىپ،
قاراپ قالدىم ئارقىدىن،
يىپەك كۆڭلەك قىرمىزغا .①

شەرەت بىلەن سۆزلەشتۇق،
مەقسەتنىمۇ كۆزلەشتۇق،
ھەيران بولدى كۆرگەنلەر،
بۇ ئىككى شوخ تىلسىزغا.

پەرۋەردىسى ياساشتا،
ئايدىن ئۆتتى تالاشتا،

ئۇيغۇر كىتاب تورپىكتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىكىر ئادرېسى

شەرىئىتىم يول بەرسە،
قۇل بولسام بىتىمىزغا ②.

نىمشىپەتتىنىڭ تىلىكى،
چاك بولسىمۇ يۈرىكى،
بېشىم قويۇپ ياتساممەن،
قىز ئورىغان ئېگىزغا.

1956 ـ يىل سېنتەبىر، بېيجىڭ

① قىرمىز ـ گۈزەل
② بىتىمىز ـ تەمى ئېغىزدىن كەتمەيدىغان تاتلىق

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

رۇبائىي ۋە پارچىلار

1963 ـ يىلى 4 ـ ئايدىن باشلاپ ئاز ـ تولا رۇبائىي يېزىشقا كىرىشكەندىم. 66 ـ يىلىنىڭ ئوتتۇرىلىرىغىچە تەخمىنەن 300 دىن ئارتۇق رۇبائىي ھەر تۈرلۈك تېمىدا يېزىلغان. كېيىن زايە بولۇپ كەتتى. بۇ دەپتەرنىڭ باش تەرىپىگە شۇنىڭدىن ئەسلىگەنلىرىمنى خاتىرىلەپ چىقتىم. 17 ـ بەتتىن تۆۋەنگە يەنە يېڭىدىن يېزىشقا كىرىشتىم. ھازىر بولسا بۇرۇنقىدەك داۋاملىق يېزىش قابىلىيىتىم يوق، بىرئاز چارچىغانلىقتىن، ئاندا ـ ساندا يېزىپ، كەلگۈسى ئۈچۈن يادىكار قالدۇرسام دېگەن ئۈمىدىم بار.

1 .10 .1968

ياشانغان چاغلىرىمغا يەتتى يېشىم،
قىراۋغا تولدى ساقال ھەربىر چېچىم،
يىللارنىڭ بويىندا ئىز ئىجادىم بار،
قىرىماس، قېرىسامۇ قىلغان ئىشىم.

* *

نىمشېھت دەپ بىلۇر ئەل نىملىكىمنى،
كەڭ ۋەتەن، خەلقىم بىلۇر كىملىكىمنى،
تۇغۇلغان كۈندىن باشلاپ كۈرەشچىمەن،
كىشىلەر ھەرگىز بىلمەس جىملىقىمنى.

* *

بەختىنىڭ كۈيچىسى شاد قەلەمچىدىم،
دۈشمەنگە سۆزلىرىم ئوق ئەلەمچىدىم.
– قاچانغىچە كەسپىڭىز شۇ؟!– دەپ سورىسا،
جاۋابىغا:
– ئۆمۈر بويى،– دىمەكچىدىم.

* *

ئەخمەتجان چۈشلىرىمدە زاھىر گاھى،
يېنىمدا پەيدا بولۇر ھازىر گاھى.
تىلىكى ئىشقا ئاشار كۈندۈز بۈگۈن،
غەلبىگە قولداش بولۇپ نازىر گاھى.

* *

پەرھادنىڭ جايى ئېرۇر خوتەن يۇرتى،
كۇچانىڭ شېرىنىغا بىر تەن يۇرتى،
بۇ بىر جۈپ مۇھەببەتداش، بىر قەبرىداش،
تەقدىرداش، ئىككىسى بىر كېپەن يۇرتى.

* *

تارىختىن يادىكار بولۇپ مىڭئۆي قالغان،
مىڭئۆينىڭ نەقشى مىڭ توي قالغان،
ھەققىم بار پەخرلەنسەم ئەجدادىمدىن،
يۇرتۇمدا ناخشا ـ غەزەل شاد كۈي قالغان.

* *

ۋۇجۇدۇمنىڭ خۇرچى باتۇر ئەلدىن بولغاچ،
گۈللىگەن بېغىم ئەجرى تەردىن بولغاچ،
چىدىماي كۆز ئالايتار، داغدا قۇزغۇن،
ۋەتىنىم تاش ـ تۇپرىقى زەردىن بولغاچ.

* *

ئاخرقى ئىجادىمنىڭ چالىسى قالدى،
قۇرلاردا يۇرىكمنىڭ يارىسى قالدى،

ئىشەنچىم، ئىشەنچلىك دوستلار سىلەردىن،
كېيىنكى ئۈمىدىمنىڭ ۋارىسى قالدى.

* *

تۇتىيا ـ دۇنيادا مۇقەددەس تۇپا،
ئاغرىغان كۆزلەرگە بولىدۇ شىپا،
ئۇلۇغۋار ۋەتىنىمنىڭ ھەربىر تۇپرىقى،
تۇتىيادىن مۇقەددەس كۆرۈنەر ماڭا.

* *

بىلگىل ۋەتەنداش، لازىم ئېرۇر بىر ۋەدىدە چىڭ تۇرماق،
شەرەپمۇ ئىش كۈتۈپ سەنچۈن خۇسراۋ ئىشىكىدە ئولتۇرماق،
كىچىك ئىنساپ، ئادالەتتىن بىچارىلەرگە تىنىغ ئۇرماق،
ئاسان ئىش ئەمەس ھېچ ۋاقىت ئەل بېشىدا تەخت قۇرماق.

* *

قەدەم تەشرىپىڭىزگە مۇنتىزىر ھۆرمەتلى مېھمانىم،
كۈتۈپ ئالسام قالماس ئەردى دىلىمدا زەررە ئارمانىم،
باغاقتا كۆرسىتىلگەن ۋاقىت سائەتنى ئېتىبار ئەتمەي،
كېيىن قالغان چاغدا قالماس تەندە زادى دەرمانىم.

* *

شۇ ئۇلۇغ بەختلىك ئەتىگە ئاتاپ،
گۈزەل باغ ئېتىشكە تىكىمەن كۆچەت،
مېۋىسىنى كۆرەلمەي ئۆلسەم ئارمان يوق،
رازىمەن كۆرگەنلەر يادلىسا پەقەت.

* *

تۇسالماس يولۇمنى ھېچقانداق داۋان،
خەلق ئۈچۈن ئىشلەشكە باغلاقلىق بېلىم،
ئىپتىخار قىلىشقا ھەققىم بار مېنىڭ،
غالىبلار تۇغۇلۇپ ئۆسكەن ئەل ـ ئېلىم.

* *

ئالتۇن ۋە ياقۇت، گۆھەر ھەم ئالماس،
جاھاندا ئەتىۋار قىممەتلىك مېتال .
تۇغۇلۇپ ئۆسكەن ۋەتەن ئالدىدا،
دۆۋىسى كۆرۈنمەس كۆزۈمگە مىسقال .

* *

ياشلىقنىڭ بەگۋاشراق ئۆتكەن بىر كۈنى،
ئۇچراشتىم يار بىلەن يارنىڭ لېۋىدە،
ئەسلىسەم ئېسىمنى يىغىپ بار ئىكەن،
زەھەردەك مۇڭلارمۇ يارنىڭ لېۋىدە .

* *

كىشىلەر باي بولسا ئالتۇن يىغاتتى،
شۇ بىلەن ئۆزىگە قوياتتى مىننەت ،
ۋەتەننى، خەلقىمنى كۈيلەپ يازغىنىم،
ھەر قۇرى مەن ئۈچۈن ئالتۇندىن قىممەت .

* *

ئەي رەسسام دىلدىكى سۆيگىنىڭنى سەن،
سۈرەتكە سىزىپسەن كۆڭۈلدىكىدەك،
سۆيگۈمنى كۆرگەنمەن گويا چۈشۈمدە،
سۈرەتنى تارتساڭكەن ئوڭۇمدىكىدەك .

* *

«مازار» دەپ ئېيتقىنىم يوغان بىر گۈمبەز،
ھەيۋەتلىك، زىننەتلىك قۇرۇق قەبرىدۇر،
لاتىلار، قۇيرۇقلار، مۈڭگۈزلەر ئېسىپ،
بىھۇدە شام يېقىپ تارتقان جەبرىدۇر.

* *

دۇنيانىڭ ئېگىز ـ پەس بولۇشى ئېنىق،
كۈرەشتىن تەپتەكشى بولۇشى چوقۇم،

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىكىر ئادرېسى

ئەسكى پالاسنى سۆرشپ نادان،
يېڭى بساتتن قالدۇ مەھرۇم .

* *

بۇرۇن ئۆتكەن برئەخمەق پەيلاسوپ:
«ئاكاڭ كمنى ئالسا يەڭگەڭ شۇ!» دېگەن .
بەزى ۋجدانسز ئاشۇ گەپ بلەن،
مېھربان ئاندن يۈزن ئۆرۈگەن .

* *

ئۆتمۈشتە مېنمۇ ئەزگەن ھەمشە،
كونا دۇنيانڭ زالم غالچسى .
نەپرەت ئوقۇيمەن بۈگۈن ئۇ كۈنگە،
يېڭى دۇنيانڭ بولۇپ جارچسى .

* *

كەمتەرلك كشگە ئۈلگرلەش يولى،
مەغرۇرلۇق ئۆتۈقتن قلدۇ يراق .
كچك پېئل قەدرلك، كبرلك خورلۇق،
دانانڭ بۇ سۆزى قەلبمگە چراغ .

* *

كۆرەشسز ھاياتنى دېمەي قوي ھايات،
تېپتنچ ياتماقلق مۇردنڭ ئشى .
كۆرەشتە تاۋلنار تەدبرلك ئنسان،
چېنقش يولدا روھلنار كشى .

ئالدىدا

ئاپتورى : نىمشېھىت ئەرمىيا ئېلى سايرامى
نەشرگە تەييارلىغۇچى : يالقۇن روزى
مەسئۇل مۇھەررىرى : مۇھەممەتتۇردى مىرزىئەخمەت
مەسئۇل كوررېكتورى : گۈلشەھەر نېغمەت
تەكلىپلىك كوررېكتورى : ئايگۈل ياسىن
مۇقاۋىسىنى لايىھىلىگۈچى : ئەكبەر سالىھ
نەشر قىلىپ تارقاتقۇچى : شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى
ئادرېسى : ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى 348 ـ نومۇر
تېلېفون : 0991—2827472
پوچتا نومۇرى : 830001
باسقۇچى : شىنجاڭ شىنخۇا 2 ـ باسما زاۋۇتى
ساتقۇچى : شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق شىنخۇا كىتابخانىسى
فورماتى : 880×1230 مىللىمېتىر ، 1/32
باسما تاۋىقى : 3.5
قىستۇرما بېتى : 4
نەشرى : 2008 ـ يىلى 7 ـ ئاي 1 ـ نەشرى
باسمىسى : 2009 ـ يىلى 2 ـ ئاي 2 ـ بېسىلىشى
تىراژى : 5001—8000
كىتاب نومۇرى : ISBN 978—7—228—11685—0
باھاسى : 11.00 يۈەن

[General Information]
书名=面对面　维吾尔文
SS号=40232592

www.uyghurkitap.com